

Interview met L. Nieuwenhuis

I.1 We kunnen gaan beginnen met het verhaal. U heeft de lijst een beetje gezien. U weet ook waar we het ongeveer over gaan hebben.....

G. Ja, ik heb het een beetje doorgestoken.

I.1 Om te beginnen eigenlijk, waar bent u geboren. Op welk adres? Waar woonde u?

G. Nou het adres lijkt me meer een vraag naar de plaats, want ik ben in Leiden geboren.

I.1 U bent in Leiden geboren?

G. Kunt u het horen dan?

I.1 Ja, als u het zo zegt wel ja. Dan is het wel te horen! In welke buurt bent u als kind opgegroeid?

G. Jan van Houtkade.

I.1 Jan van Houtkade, daar heeft u gewoond?

G. Ja. Nou, ik ben geboren in de Hoefstraat.

I.1 Daarachter...

G. Daar had mijn vader een zaak, een fietsenzaak. Die is later naar de andere kant verhuisd. Die huizen zijn in tweeën. In huis ging je ook een trap af. En in de benedenverdieping zat mijn vader met zijn zaak. En we woonden dus aan de voorkant.

I.1 Dat snap ik. U noemde uw vader al even. Uw vader en moeder, waren dat ook echte Leidenaren?

G. Nee! Mijn vader komt oorspronkelijk uit Drenthe. Uit Hoogeveen. En die is, indertijd is mijn opa, als ik dat allemaal goed heb begrepen en onthouden heb, mijn opa als een soort gastarbeider voor zijn tijd, laten we maar zeggen, is ie naar Warmond gekomen. Mijn grootvader was, als ik het goed begrepen heb, was al timmerman. Of hij dat hier geworden is, weet ik niet. En die is te werk gekomen bij Padox. Dat was in Warmond. Dat schijnt toen 'arbeider gezocht' hier en daar. Die werden niet in andere landen gezocht, maar in andere landstreken. Dus zo kwam dat. En mijn vader was uit er een van een gezin van 12. Dus ik was rijk gezegend met ooms en tantes en neven en nichten.

I.1 Ja, en zij zijn toen in Leiden gaan wonen?

G. Nee, in Warmond.

I.1 In Warmond gaan wonen. OK.

G. Eerst ergens in het dorp in Warmond en de jaren dat ik mij het meest herinner woonden zij op de Padoxlaan. Dat was tegen de spoorlijn aan.

I.1 En uw vader is eigenlijk van Warmond dus naar Leiden gekomen?

G. Eh, ja, ja, ja. Daar hebben ze wel een tijdje in Warmond gewoond, maar niet zo lang. Mijn vader die is, tegenwoordig zeggen ze wel, dan ga je studeren, iets leuks, iets leuks. En als ze dan afgestudeerd zijn, dan gaan ze eerst een jaar reizen, maar dat was er vroeger niet bij, want ik weet wel, uit verhalen natuurlijk, dat mijn grootouders hadden het ook niet rijk. Na de oorlog ben ik er ook weleens geweest, waar ze hebben gewoond. Nou, dat is klein voor z'n drieën, maar daar woonden zij met hun vijftienen. En ik weet wel - uit de verhalen - dat mijn oma die moest 's-avonds laat de kindjes wassen, want de jongens gingen.....en mijn opa moest de klompen repareren, want ze moesten zondags netjes naar de kerk. Dus het was - wat ik ervan begrepen heb - geen rijk bestaan. En ze zijn naar Warmond gekomen en mijn opa, die ging toen weleens naar de markt hier in Leiden en een van de eerste keren - dat heb ik van verhalen gehoord - dan was het feest, want dan hadden ze wat op brood. Mijn grootvader die bracht voor het hele gezin wat bokkingen mee en die werden dan in stukken verdeeld en dan hadden ze wat op brood. Dat was dan een hele opgave.

En mijn vader - weet ik ook - en zo waren er meer, de jongens die als ze van school afkwamen, elf, twaalf jaar, dan was het niet: 'Wat wil je studeren, maar waar kun je wat gaan verdienen.' En mijn vader werd toen te werk gesteld, want mijn opa had toen een baas voor hem gevonden, bij een fietsenmaker. In Hogeveen!

I.1 Oh...

G. En dan moet ik even verder afwijken van het verhaal..., maar wij zijn toen een keer.....

Korte interruptie van partner G: Goedemiddag. Wilt u koffie of thee?

G. Waar was ik, daar was een fietsenmaker in Hogeveen. En daar is hij heen gestuurd. En hij wist er helemaal niets van, daar heeft hij het vak geleerd. Toen ze later naar Warmond zijn gegaan, toen is hij.... Of hij hier ook bij een fietsenmaker gewerkt heeft, dat weet ik eerlijk gezegd niet, maar ik weet wel dat hij vrij snel een eigen zaak is begonnen. En dat was niet voor een blauwe maandag, want dat heeft hij ruim 50 jaar gedaan.

I.1 Zo.

G. En mijn vader is vrij jong gestorven. Ik geloof dat hij 67 of 68 was. Maar die kwam zo uit zijn werk, is tie ook doodgegaan. Maar die was zo met dat vak verknocht. Tenminste, hij had niet gedroomd van een vak, het werd hem zo aangedragen. Maar hij was zo verknocht met het werk en die zaak. Ver na de oorlog was er wel sprake van vakantie. Maar die vakantie werd altijd gehouden van zondagmorgen - en dinsdagsmiddags was in die tijd de zaak dicht - tot woensdag. Dus dan was hij zo lang mogelijk dicht. Dan was hij blij dat hij donderdags weer naar beneden kon gaan.

I.1 Ja, ja.

G. Maar dat is eh.. En ik moet je zeggen, we zijn het een beetje nagelopen... We zijn een keer in Drenthe geweest op vakantie, toen waren we in Hogeveen. Ik zeg: "Nou gaan ik toch eens kijken waar pa is gaan werken", en waarachtig, die fietsenzaak, waar ik de naam nog van kende, 'Dames'. Daar ga ik eens even naar binnen. Ze zeiden: "Maar dat kan je toch niet maken!" Natuurlijk kun je dat maken. Ik ben binnen geweest en daar was een jonge vent. Hij zegt: "Dat vind ik nou hartstikke leuk. De zaak was van mijn opa." Ik zei: "Nou, dat kan ongeveer kloppen." Dat heeft hij me laten zien. Aan de werkplaats was weinig veranderd. Het huis hebben ze wel veranderd. Het was erg leuk dat we daar geweest zijn.

I.1 Ja.

G. naar zijn partner: "En Nel, weet je nog weet je nog, die Dames? Ja, dat was erg leuk."

I.1 En uw vader is gelijk met de zaak begonnen toen op de Hoefstraat?

G. Ja, die is begonnen in de Hoefstraat. Net als ik zei, ik ben geboren in de Hoefstraat. Dat eerste stukje Hoefstraat van tussen de Korevaarstraat en de Garenmarkt. En daar is zo'n grote pakhuisdeur en later heeft daar een groentezaak in gezeten. Daar is tie begonnen. En ja, om huisvestingsredenen of om zakelijke redenen, dat is aan mij niet gevraagd, ze gingen - ik was nog maar een klein ventje van een paar jaar - toen gingen ze verhuizen naar het huis aan de andere kant van de Hoefstraat.

Partner: Dat was een veel mooier huis.

G. Ja, dat was een mooier huis. En hij had natuurlijk daar veel meer ruimte, waar dat was in dat pakhuis dus. En daar ben ik dus opgegroeid in de Jan van Houtkade, want in de Hoefstraat leefden we nog wel ietsje. Maar ik was misschien een jaar of drie, vier, vijf.

I.1 En uw moeder, waar kwam die vandaan?

G. Die kwam uit Warmond.

I.1 Die kwam uit Warmond?

G. Mijn vader heeft haar in Warmond opgepikt.

I.1 Ja, ja. En goed, u bent dus in Leiden geboren. En hoe groot was het gezin waar u ...

G. Niet groot, ik had een zus en dat was het.

I.1 Dat is een heel verschil met die 15 van....

G. Ja. Die zus heb ik ook al niet meer. Die is twee jaar geleden overleden. Alzheimer. En dat, vreselijke toestanden. Die is overleden. Dus nee, dat gezin, ik ben de enige nog. Nee, dat was geen groot gezin. Ik ben de enige nog. Dat ben je gauw natuurlijk met een klein gezin.

I.1 Ja, ja.

G. Nee, dat was geen groot gezin.

I.2 En uw grootvader, toen hij naar Warmond kwam, kwam hij alleen naar Warmond of was hij toen al getrouwd?

G. Nee, met het hele gezin. Ik zei net, hij ging toen, nee, niet in de eerste week al, toen had hij ontdekt de markt in Leiden en daar ging hij heen en een van de eerste keren dat ze 's-avonds met het hele gezin, dat ze wat op brood hadden, dat was een feestelijke gebeurtenis. We hadden geen roomsoezen of zo, maar een stukje bokking.

I.2 Maar waren al die kinderen er toen al?

G. Toen nog wel, geloof ik, toen nog wel.

Partner: Nee, ome Laurens was toen al naar Eindhoven?

G. Was die al weg? Oh.

Partner: Ze hadden 12 kinderen.

G. Ging er een naar Delft soms?

I.2 Maar er is geen van de kinderen geboren in Warmond?

Partner en G. Nee, het hele gezin was ...

I.1 Ze waren allemaal uit Drenthe gekomen.

G. En dat was heel typisch. Het was een Drents gezin. En bij een verjaardag, dan was dat huis aan de Padoxlaan eivol natuurlijk, want er waren ooms en tantes en neven en nichten. Het dwarrelde van de mensen. En dan werd er toch nog vrij Drents gesproken toch weer. En opa en oma helemaal. En opa die had het 't ergst. Dan ging hij naar de kast en nam hij vast een borreltje voor zijn verjaardag en bij het tweede borreltje werd het dan meer Drents.

I.1 Jaaa.

G. En dat was heel leuk. Dat heeft eigenlijk hier niets mee te maken, denk ik, maar heel leuk was dat wij hadden een caravan en wij stonden in Dwingeloo. En dat vond ik zo leuk, ik denk, we gaan in het najaar nog een keer. Toen ben ik in de herfstvakantie nog een keer geweest. Ik kwam nooit in die kantines op een camping. Daar had ik geen zin in. Maar toen was daar, er waren weinig mensen, er was daar 's avonds een bijeenkomst van een man of tien denk. Die man was amateurfotograaf. En ik heb daar ook altijd veel aan gedaan. Ik vond het wel leuk. Die man had dia's gemaakt in het bos. En elk jaargetijde dezelfde boom en dezelfde struik. En dat was zo grappig achter elkaar. En dan gaf hij van de natuur uitleg. Maar het grappige was, die man die sprak plat Drents. En het gekke was, ik zat daar te luisteren en dat viel mij helemaal niet op.

I.1 Nee, nee.

G. Dat heb je van jongs af aan als klein ventje dat je 5-6 jaar, misschien ouder, misschien wel 10, dan had je die taal ergens toch opgepakt van je oma en opa of van de familie ergens en dat kwam heel bekend voor. Want we gingen naar de caravan. "Nou, dat was Drents", zei mijn vrouw, maar dat had ik eigenlijk niet gemerkt. Daar heb ik later met die man nog een gesprek over gehad, dat dat heel typisch was.

I.1 Ja, wat grappig. En U groeide op aan de Jan van Houtkade zegt u. Ging u ook van de Jan van Houtkade naar de school toe?

G. Ja.

I.1 Naar welke school bent u geweest?

G. Ik ben een jaar of twee, drie geloof ik op de Plantsoenschool geweest. En daar hadden we ene meester Van Leeuwen. Die zijn vader was organist in de Oosterkerk. En meester Van Leeuwen was ook de oprichter van K&G. Ik ben nog lid geweest van K&G toen het nog een mondorgelclub was. Jaaa, dat is echt. En meester Van Leeuwen zei: "Jij hoort hier niet - ja, dat is geen opschepperij - jij kunt beter leren, jij moet naar het Noordeinde." Dat was dan, nu heb je allerlei verschillende scholen, de lagere school was vroeger een opleidingsschool. Daar begonnen ze al vroeg met Frans en nou ja, allerlei dingen. En vandaar ben ik en toen ben ik naar de HBS geweest.

I.1 Dus u bent eigenlijk begonnen op de Plantsoenschool en vandaar naar het Noordeinde toe?

G. Matjes vlechten heb ik ook geleerd op de Plantsoenschool.

I.1 Daar heeft u maar drie jaar ongeveer....

G. Ik denk twee of drie jaar, maar dat weet ik niet exact.

I.1 En toen naar de Noordeindeschool en dat was dan een soort met extra vakken of zo?

G. Ja, dat was een soort opleidingsschool. Dat bestaat nou ook niet meer.

I.1 Daar heeft u tot uw twaalfde jaar gezeten?

G. Ja, nou ja, iets langer, want het laatste jaar toen werd er geen les gegeven. Toen moest je maar zien aan eten en zo te komen. Dat was helemaal niks.

I.1 Dat was in de oorlog?

G. Dat was in de oorlog, ja.

I.2 Dat was die school eh.....

G. Als je vanaf het Kort Rapenburg komt en dan ga je een stukje verder dan krijg je zo'n beetje een inham met zo'n deur en een gebouw. Dat is nou geen school meer, geloof ik.

I.2 Nee, studentenwoningen zijn het. Maar was die school met een poortje via de achterkant bereikbaar?

G. Ja, ja, via het Galgewater kwam je ook binnen. Ja, dat was voor het gewone volk, de onderwijzers kwamen binnendoor.

Alle drie lachen. Partner presenteert een 2^e kopje thee.

I.1 Daarna bent u dus naar de HBS gegaan, maar hoe was het op zo'n school, hoe was het leven op die school?

G. Het leven was, ik denk, we hadden een goed leven. We waren met een paar jongens daar. We maakten het leven niet zo gemakkelijk voor die onderwijzers, maar we hadden wel een goed leven. Maar ik moet je zeggen, als je nu hoort wat er op die scholen gebeurt dan denk je nou, nou, nou. Want ja, d'r wordt nu gepraat en vind je het wel leuk? Tegenwoordig heb je de indruk dat je het wel heel leuk moet hebben. We hadden het niet leuk, we hadden het gewoon. Maar het was toch wel streng. Wij hadden daar, ik weet nog wel, het was in de derde klas, de klas, dat weet ik niet precies meer, maar wij hadden een onderwijzer, ja, toen noemden we dat meneer natuurlijk, misschien was die jongen ook 24 bij wijze van spreken, maar die hield orde met een Spaans rietje. En dan moest je je handen neerleggen als je wat had uitgehaald en dan kreeg je een klap met dat rietje en er werd vaak gehuild. Ja, alleen ik was brutaler. Als hij sloeg met het rietje in tweeën en dan haalde ik mijn handen weg, ja, en dan werd je in de kast gestopt. Ik denk dat tegenwoordig dat ze daar een hoop last mee zouden krijgen. Want je had in die oude gebouwen, in die oude scholen, dan had je zo'n

grote kast en daar lagen boeken en schriften en allerlei rommel in en dan werd je in die kast gedouwd. En dan ging de deur dicht en dan zat ik in het donker, maar dan ging ik die boeken een beetje verschuiven dat ik helemaal weggedoken zat, dan zat ik helemaal achterin. En mijn maten, ja, ook jongens van 10-12, nee nog geeneens, misschien 9 of 10 jaar, die waren ook ingeseind, die begonnen op laatst: "Meester, meester, ik geloof toch dat Bert gestikt is." En dan begon hij hem toch een beetje te knijpen. En toen deed hij de deur open. Dat gebeurde wel meer hoor en dan deed hij de deur open en dan riep hij: "Bert, Bert". En dan hield ik mijn mond. En dat was het. Man, man, dan had hij het benauwd! Dan haalde hij me uiteindelijk uit de kast en dan was hij kwaad. Hoe heette die nou? Cartier, meneer Cartier. En die was nogal bekend in de stad en dat was een hele aardige man, maar het was wel de kapitein op het schip daar, dus ergens ging je toch al met lood in jouw schoenen naar de kamer. Ja, en het was niet abnormaal wat er gebeurde.

Wij hadden nog een andere man daar en dat was meneer [A.W.] Gras. Dat weet ik nog wel, die kwam op de Jan van Houtkade, bij de burens kwam die nog weleens op visite. En die man zijn handen zaten nogal los. Nou komen daar processen van en toestanden..... maar dat was helemaal nooit.

Achteraf zeg je, ja, hoe is dat mogelijk was, maar die, dan haalde hij er dan een naar voren die wat uitgehaald had of zo. Dan zei hij: "Viezerik". Bom, bom en dan sloeg hij zo met zijn handen links en rechts, ja, dan kreeg je er zo van langs. En ik heb het ook, dan trok hij zo aan mijn oren en zo, dat gebeurde. En dan had ik hier zo'n klein wondje - weet je wel - en dan ging ik naar mijn vader en dan gaf ik dat dan aan als een zware slagaderlijke bloeding, maar mijn vader zei: "Je zal wel wat gedaan hebben. Daar heb ik geen tijd voor, joh."

I.1 U zegt het was ook een school... u leerde daar extra dingen....

G. Ja, wij kregen daar dus Frans. Ja, en wat mij nu verbaast met onderwijs, wij kregen ook hoofdrekenen. En dat gaf dezelfde meneer Gras. En dan zat je zo en dan kreeg je een paar breuken en dan moest je 't zeggen met woorden. Of daar kwam er een formuleetje op bord te staan en dan moest je zeggen wat het was. Maar zonder potlood of wat dan ook. En het gevolg is, dat zijn nou de dingen....tegenwoordig worden er rekenopgaven gegeven en dan denk ik, nou, zo'n slimmerik ben ik nou toch ook niet. Dat ze daar toch op zo'n middelbare school zo'n moeite mee hebben! Dan denk ik, nou, dat is verbazingwekkend! En ondanks dat het een rare gabber was, die meneer Gras, maar dat leerde je toch wel!

I.2 Maar ze mogen nu op de lagere school al met een rekenmachientje werken.

G. Ja, en dan gaat het fout.

I.2 Dan wordt het niet opgeslagen.

G. En als je ziet - mijn kleinzons en zo - die moet ik weleens te hulp roepen bij de computer, want dat ding doet weleens dingen dat ik denk: "Hé, van wie zou die dat gehoord hebben?" Opslaan en zo, jongens, daar moeten ze effies komen helpen. Mijn kleindochter kon nog niet eens lezen en toen had ik net die computer en ik denk: "Verrek, wat gebeurt er nou toch?" "Oh, dan moet je shift-F7 doen." Ze kon het zelf niet eens lezen, maar ze wist precies waar het was. Kijk, en dat had ik natuurlijk niet. Maar als ze iets uit moeten rekenen, dan moet de rekenmachine d'r bij komen. Dat maakt natuurlijk een aanmerkelijk verschil.

I.1 Ja.

G. En ik denk dan ben ik dus een ouwe zak, dat ik zeg nou dat is zonde, maar ja.

I.2 Het is handig als je het kan.

G. Ik ben.....nou dat komt misschien nog wel, we zijn bij de Jan van Houtkade uiteindelijk.

I.1 Ik wou nog even vragen, u woonde daar, u speelde daar in de omgeving neem ik aan met de kinderen uit de buurt en zo. Gebeurde dat op de Jan van Houtkade?

G. Ja, de Jan van Houtkade, dat is nou een parkeerterrein. Toen reden er nauwelijks auto's natuurlijk, en toen nog helemaal niks. Maar daar je had een middenberm en daar opzij, dat was een soort grind, een soort grindweggetje of zo, en daar voetbalden we.

En aan de hand van dit gesprek heb ik weleens gevraagd: "Wat is typerend voor mijn jeugd?" En wat ik nu daarvan weet.... Dat tegenwoordig de jeugd allemaal naar grote dingen gaan. Van de week bracht ik even mijn dochter naar huis en toen zag ik Armin van Buuren daar bezig met al zijn herrie en zijn lichten, maar vroeger voetbalden wij. Maar het typische was, de Jan van Houtkade, de Hoefstraat, een klein stukje Garenmarkt.....de jongens die daar woonden, dat was je leefomgeving. D'r was een andere leefomgeving, dat was de Raamsteeg en zo, maar daar bemoeide je je nauwelijks mee.

Aan de overkant van het Levendaal, dat Geregracht, vroeger een pleintje was dat, hé, en daar had je de Binnenvestgracht en dat was de Doorbraak. En daar mocht ik van mijn vader absoluut niet komen. Nou, dat wil niet zeggen dat ik daar nooit kwam, maar nee, dat was heel iets anders. Bij ons uit de buurt vandaan kwam er eigenlijk niemand. Dat was heel typisch. Later, toen werd dat ook een voetbalelftal, dus voetbalden we op de Doorbraak zoals dat heette. Daar zijn nou die huizen gebouwd, daar stond vroeger een postkantoortje. En dan voetbalden we met die jongens en dat werd schoppartijen en zo, nou ja, dat werd een soort Europacup van elkaar pakken. Maar dat gebeurde nog wel, maar echt er mee omgaan was er niet bij!

I.1 Dat was echt beperkt tot straatjes waar je woonde?

G. Ja, d'r woonde ook een kolenboer, ik weet niet meer hoe die man heette, maar die had ook 14 kinderen, geloof ik. En dat werd een drukbezette zaak daar. Ik kende hem, maar nee. Want nu staan de huizen te koop, hartstikke duur in die Binnenvestgracht. Dure huizen zijn dat. Nee, het was zware armoede. Het was een vergelijkbare buurt met wat in de oorlog in 1944 platgegooid is achter het station. De Haverzaklaan. Een soortgelijke buurt.

1.2 Allemaal arbeiderswoninkjes.

G. En ik ben de laatste tijd...ik kwam de laatste tijd daar nog weleens een enkele keer, want ik ben 18 jaar stadsgids geweest bij het Gilde, dus de stad heeft niet zoveel geheimen voor me. Ik kwam ook weleens in dat soort buurtjes. Als ik zo daar in de buurt kwam.

I.1 U zegt dan, uw vader had daar een fietsenwinkel en daar, neem ik aan, waren nog wel meer winkels in de omgeving daarzo?

G. Ja, dat was allemaal heel anders. Je had op de hoek van de Hoefstraat en de Korevaarstraat, het winkelhuis, daar zit nou de lijstenwinkel [Korevaarstraat 51]. Daar zat vroeger de LBF, Leidse Broodfabriek, had daar een winkel. Ja. We hadden in de Hoefstraat, naast mijn vader zat Van der Nat. Dat was een ijzer, ja laswerk en ja touwwerk en zo. Die maakte ook grote machines.

Belfi, de bekende ijsman, die zat daar, die heeft nog bij ons in huis gewoond een tijdje toen hij alleen was. Toen mijn moeder jarig was, dan maakte hij speciaal ijs. Ja, die woonde daar.

Dan had je nog een pakhuis, daar zat Van der Lelie in. Dat was een metselaar, een stukadoor en zo.

Dan had je dat pakhuis, daar mijn vader eerst in gezeten had, daar zat Oosterburg, de groenteboer, die had daar in het pakhuis zijn opslag en die had daar zijn groentewaren staan. Ja, dat was in dat straatje. En daar was op de hoek had je Verberg, die garage, de latere Fiatgarage met een benzinepomp. Dan was daar een kruidenierswinkel. Schuin daar tegenover, waar nu de bushalte is, heb je ook zo'n winkeltje nog, dat was vroeger Schikkenboer, dat was ook een kruidenier. Dat was de

kruidenier, daar kreeg je een puntzak mee.... En daar zat een slager, ja, van winkels was dat wel voorzien.

I.1 Het was een en al bedrijvigheid daar?

G. Een en al bedrijvigheid ja. En iets verder begon, waar nu dus de parkeerplaats is, begon de steeg, de Raamsteeg. Dat eerste stuk. En d'r was ook een fietsenmaker op de hoek en die zat tegen de gracht [Kort Levendaal?] aan toen, die is later dichtgegooid, daar zat ook een fietsenmaker. En daar deed mij vader mee samen, later, met verjaardagen, het zijn geen vrienden, maar als we met vakantie waren, voor spoedgevallen of zo. Dus dat was echt wel, dat was echt wel een leuk buurtje, zo waren er natuurlijk meer buurten in Leiden. In de Pieter de la Courtstraat zie je ook winkels staan, dat zijn nu woonhuizen. Maar dat waren natuurlijk allemaal winkels. En op de hoek, waar ze nu het plein gemaakt hebben, op de hoek van de Korevaarstraat zo naar de Hogewoerd zat De Gruyter en 10 Procent.

I.1 Ja.

I.2 Maar je had natuurlijk in de Doezastraat ook winkels. Kwamen jullie daar boodschappen doen?

G. Nee, dat dacht ik niet, dat dacht ik niet. Kijk het vreemde was, al die middenstanders, die kleine winkeliers, die kochten bij elkaar. Mijn ouders waren protestants, mijn vader was protestant. Dat bij V&D kopen, dat mocht ik niet, daar mocht ik nauwelijks komen. Nou ja, ik ging daar wel heen natuurlijk, maar nee, daar werd niets gekocht. En dat was heel typisch.

Mieremet, die was katholiek. En bij Mieremet, de fietsenmaker, was de pastoor en zijn aanhang, die waren daar klant en bij mijn vader was de kerkenraad van de hervormde kerk en zo en de dominees, die waren daar klant. Ja, dat werkte zo in die tijd.

I.1 Ja. U vertelde, u bent na die school op het Noordeinde naar de HBS gegaan.

G. Hier op de Hoge Rijndijk.

I.1 Ja, wat nu de Bonaventura is?

G. Ja, ja.

I.1 En hoe was dat? Hoe was de overgang van het Noordeinde, zeg maar, naar de HBS?

G. Ja nou, tegenwoordig heb je die citotoetsen, maar voor de middelbare school moesten wij toelatingsexamen doen. Enne, toen kwam dat wij grote moeite hadden om dat bij te benen, want zij begonnen daar volop. En het was het eerste jaar na de oorlog en we waren anderhalf jaar niet naar school geweest. We waren heel dat ritme kwijt. Ja, dat kwam wel weer bij, maar dat was echt wel effe moeilijk.

I.1 Ja.

G. Ja, want dat was allemaal..... Mijn moeder bracht me niet met de auto, want wij hadden geen auto, dus wij gingen lopend het Rapenburg af. En tegenwoordig is er dus school van 8.00 uur tot 's middags een uur of vier, maar het was toen 8.30 tot 12.00 uur en van 14.00 tot 16.00 /16.30 uur. Dus je liep tussen de middag ook weer heen en weer. Je legde heel wat kilometers af. Dat was nu eenmaal zo.

I.1 Dus eigenlijk zegt u, door de oorlog heeft het schoolleven stil gestaan eigenlijk.

G. Ja, een soort van.

I.1 Dus in de oorlog werd ook niet meer de school bezocht?

G. Nee, nee, nee. Ja, in '45, ik weet niet meer wanneer de school gestopt is, in de hongerwinter, nee, daar was geen sprake van.

1.2 Maar toen zat u al op de HBS?

G. Nee, oh nee. Het was het eerste jaar na de oorlog, wij waren de eerste lichting die naar de middelbare school ging. Ik was een jaar of 13.

I.2 Ja, dat dacht ik al.

I.1 Hoe was dat op de HBS, want ik kan mij voorstellen dat het toch een heel ander soort school is?

G. Ja, maar dat ging toch altijd prima. Mijn dochter was een Halo-enthousiast[?] en die directeur, die er toen was, die was een natuurkundeleraar en die zei: "Ha, Bert". Na al die jaren, dus dat was echt de sfeer toen. Dat was streng. Want als ik nu ergens langs fiets, dan denk ik gossiemi. Toen was ik ook zo jong, toen ik hier op school zat. Dat is nu een kabaal en een rotzooi. Nou, dat was er bij ons toch niet bij. Nee. Nada. De hele sfeer in de hele maatschappij was natuurlijk gedisciplineerder. En iemand die ouder was of zo, dat was 'U'. En geen geschreeuw. Ja, jongens die een bushokkie kapot hadden gemaakt, die zeggen 'ouwe lul' tegenwoordig. Dat is gelijk is dat klaar. Ik heb dat een paar keer meegemaakt. Dat haalde je niet in je hoofd. Dat kwam gewoon niet bij je op. Dat was nooit

I.1 Nee. Nee. En die tijd van de oorlog. U was eigenlijk een jonge jongen.

G. In 1940, nou, 9 jaar, denk ik. Daar weet ik nog wel wat van ja.

I.1 Hoe heeft u dat ervaren?

G. Ja, het rare is, die ervaring komt pas veel later. Want dat is van zeer kort. Ik ben - dat hadden we gekregen met Kerst toen van mijn dochter - met de hele familie zijn we naar 'De Soldaat van Oranje' geweest. Dat toneelspel vond ik vaak amateuristisch, nou, dat is misschien wat eigenwijs, maar de omstandigheden die daar geschetst werden! En die mensen die die Duitse militairen, dat gesnauw en gegrauw! Dat lijkt nu wel aanstellerig, maar ik heb er 's nachts van wakker gelegen. Alles kwam toen bij mij boven. Mijn vrouw had precies hetzelfde, hoewel die buiten de stad woonde, maar toch.... Dan heeft dat toch - ik was een jong ventje - maar dat had toch z'n indruk gemaakt.

I.1 Ja.

G. Ik moet altijd denken nog aan de operatie, dat was die bakkerij op de Korevaarstraat.

I.2 De Korevaarstraat had een bakkerij?

G. In de oorlogsjaren zat er een Duitse bakkerij en die bakten van dat Duitse kuchen, een beetje zurig brood is dat. En dan kwam er zo'n Duitse vrachtwagen en een paar militairen d'r op. En waar ze dat overal heen brachten en al de depots en voor die militairen werden er broodjes gedaan.... En die werden van boven uit de zolderraam twee aan twee gegooid en dan stond er een onder en die ving ze zo op. En toen was er een knul en ik weet nu niet meer hoe hij heette. Die woonde, geloof ik, in de St. Jorissteeg en die stond er ook te kijken. En op een gegeven moment was het net als een keeper bij het voetbal, hij sprong op en hij ving, hop, die twee broodjes uit de lucht en die ging er vandoor. Maar in het Plantsoen werd geschoten, met handgranaten gegooid. Ja, ze gingen d'r achter an. En later, ja, en later zijn ze erachter gekomen. Die moeder werd toen opgebracht en gillend en schreeuwend werd die door de SS'ers weggebracht naar de Ortskommandant toe. Wat ermee gebeurd is, dat weet ik allemaal niet, maar ja, dat is..... En dan denk je toch, ja, dat zit wel een beetje en..... En dan kwamen ze bij mijn vader, vooral in het begin, bij die deur: "Fahrrad hier. Sofort!" En dat blijft je altijd bij.

Beneden in dat souterrain, dat hadden mijn vader en moeder toen verhuurd aan een paar mensen. En dan had je zo'n wc met zo'n klein raampje. En mijn vader had zo'n zoldertje gemaakt in de werkplaats. Oude fietsen, oude wielen en zo. Maar dan had hij verderop een stapel. Dus als er weer een razzia dreigde, dan gingen die twee kerels door dat wc-raampje en dan zaten ze op dat zoldertje. Ja, dat was..... Dan kwamen ze vragen "Wo die Männer waren". Ja, die waren in Duitsland, zeiden we dan altijd maar.

I.1 Ja, ja.

G. En dat zijn toch allemaal dingen die indruk maken en dat was toch allemaal een beetje angstig en spannend. Er was altijd spanning enne..... En dat was zo raar, op die avond, dat werd zo goed nagespeeld, dat ik werd er 's nachts van wakker. Mijn vrouw ook: "Ik heb er ook vannacht van gedroomd." Dat het toch zo'n indruk maakt dan, hé.

I.1 Ja, precies.

I.2 Ja, maar dat was niet niks natuurlijk.

G. Nee.

I.1 Hoe bent u, want u heeft dat een paar keer genoemd, want in de laatste oorlogsjaar was het de hongerwinter – '44-'45 – hoe is het u of uw gezin, vader en moeder, hoe is het hun vergaan toen?

G. Nou, bij anderen vergeleken nog redelijk. Maar ja, het was altijd scharrelen en rommelen. Ik bedoel, ook weleens naar de gaarkeuken. En ik heb nog weleens, ik eet het wel graag, kool eten of savoyekool eten, maar dan maak je dat aan met het een of ander - ik kook altijd hier – maar goed, maar met koken en zo en die lucht.... Dan is dat altijd nog net en dan komt dat altijd weer terug. Dat is heel raar.

I.2 Waar gingen jullie naar de gaarkeuken?

G. Naar de Garenmarkt waar die meisjes-hbs was.

I.2 Ja ja.

G. Maar mijn vader, die scharrelde ook weleens wat rond, want die had dan ook altijd op de een of andere manier - en hoe dat allemaal ging, dat weet ik niet hoor, daar waren bonnen voor van alles en nog wat - dan had hij weer een paar fietsbanden. En dan ging die ergens in Zoeterwoude en dan kwam hij terug met eten. Ja, hij was altijd maar alleen en je moest altijd maar afwachten of hij terugkwam. Dat was ook altijd nog zo. En dat hebben we gehad, dan zaten we 's avonds en dan hadden we groente en een stuk spek erbij van een of andere boer, nou, dat was heel wat. En dan zetten we de tafel tegen het raam en dan was het maanlicht, want we hadden geen licht en dan zeiden we: "We hebben licht vanavond hé". Ja, dat.... Ik zeg nog weleens als grapje: "Zie de maan schijnt". Dan doe ik het licht uit en dan zeg ik: "We hebben licht vanavond hé." Ja, dat zijn van die dingen, die blijven je toch altijd bij.

I.1 Jazeker. En u ging naar de hbs toe. U noemde net even de meisjes-hbs. Waar u naar toe ging was dat de jongens-hbs?

G. Ja, dat is heel typisch. D'r waren, 2 of 3 meisjes hadden we. In de vierde klas zat er geloof ik nog maar één. Ja, er waren heel weinig meisjes. Maar die meisjes-hbs, dat was eigenlijk, dat was toen ontstaan als overbrugging voor mensen die uit Indonesië kwamen. Die hadden een leerachterstand en zo, dus die gingen naar aparte scholen. Voor de overgang was dat. Maar ja, dat was de meisjes-hbs en twee van die leraressen waren klant bij mijn vader, dus die.... En die meisje-hbs, dat was voor ons het depot, dus als er een feestje was en moest je een grietje hebben om mee naar het bal te gaan, dus moest je die daar vandaan halen!

Allen lachen.

I.1 In die tijd toen u de leeftijd had van de hbs en dergelijke, heeft u toen, dat u vertelde al in het begin een beetje dat u nog bij de oprichting van K&G.....

G. Ja, daar in het wijkgebouw, waar nu die begrafenisondernemer zit.

I.1 Ja, ja.

I.2 Leithon.

G. Ik weet niet hoe die heette.

I.2 Ja, Leithon.

I.1 Nu is dat Bolland hoor.

I.2 Ja, maar het wijkgebouw heette Leithon.

G. Oh, Leithon, ja dat....

I.1 Heeft u in die jaren, dus dan eigenlijk praat je over de tweede helft van de jaren veertig, dus na de oorlog, heeft u daar nog andere dingen gedaan? Sport, weet ik veel, lid van een club geweest of zo?

G. Ja, ik ben een tijd lid geweest van Leiden, voetbalvereniging Leiden op zaterdagmiddag. Ja, dat was....

I.1 En waar was dat toen, dat veld?

G. Die voetbalvelden toen achter de Mors. Daarachter de [De] Genestetstraat en zo. Later hebben ze daar die hele Morsbuurt gebouwd. Dat was achter de Genestetstraat, had je toen voetbalvelden en later ook in Oegstgeest achter de Annakliniek daar.

I.2 Het Pomonaveld.

G. Ja, Pomonaveld, ja. Daar ben ik eigenlijk geweest totdat ik bij de Spoorwegen kwam en toen was het afgelopen met mijn vrije weekenden. Dus dat ging niet meer.

I.1 Nee, nee. En u bent verder nog lid geweest van K&G?

G. Ja, ja, ik kan me herinneren dat we nog een concert hadden, ik geloof in de Stadsgehoorzaal als ik het wel heb. En dan.... ja.... Toen kon ik nog een beetje mondorgel spelen. Ik zou het nou niet meer kunnen hoor. En ja, dat was meester Van Leeuwen. En die heeft mij nog naar die andere school..... Dat was een bekende figuur in Leiden, meester Van Leeuwen!

I.1 En daar leerde je ook muziek spelen bij K&G dan?

G. Ja, jazeker. Dat leerde je. Dat leerde je. Ja, nog! De jongens krijgen een stevige opleiding hoor. Dat is een militaire opleiding.

I.1 Zo erg was het toen nog niet?

G. Nee, nee. Nou, ik weet niet of dat erg is. Want ik ben twee en een half jaar in dienst geweest. En dan drie keer voor herhaling. En dat was toch in die tijd dat het toch wel vrij streng was. In 1950 zo'n beetje. Enne, ik was toch van de eerste lichten die niet meer naar Nederlands-Indië hoefden. Maar ja, dan was de discipline toch wel streng. Ja, tegenwoordig zijn het beroeps allemaal. En ik spreek nog weleens een enkele keer iemand en het zou voor een heleboel jongens toch nog weleens goed zijn.

I.1 Ja, ja. U geeft net aan, want u heeft op de hbs gezeten en u bent op een gegeven ogenblik in militaire dienst gekomen. Tussen de hbs en de militaire dienst, zat daar nog wat tussen of...?

G. Ja, ja, want na die militaire dienst, dat was toch een probleem, want ze hoefden je nergens. En toen heb een tijdje bij Imenexco op kantoor gezeten, hier waar dat gebouw is hé, ja, een jaar of zo iets en toen moest ik in dienst. En dat was niet zo prettig, en dat lag misschien ook wel aan mij, je moet er wel aardigheid aan hebben, maar ik moest wat. Enne ja, en toen ben ik, ben lid van het CNV geworden. En daar ben ik nog lid van. Daar ben ik al 60 jaar lid van. Heb ik ook heel veel voor gedaan. Ik heb veel aan de belastingen gedaan voor het CNV, belastingenformulieren en zo ja. Maar ja.....

I.1 Bij Imenexco, dat was een soort administratief werk of zo?

G. Ja, dat was administratief werk. Toen kwam ik uit dienst en ja, wat nou hé? Ja, dat kwam, ik wilde eigenlijk gaan vliegeren. En toen was ik in dienst en toen heb ik aangevraagd bij de luchtmacht. Toen ben ik ook een week op Soesterberg geweest en ben ik gekeurd en was ik goedgekeurd en kon ik aan de vliegopleiding beginnen. Dat was in de jaren vijftig, dat was net na de oorlog. Een beetje wilde mannen zaten er ook bij. "Ja, zo, jochie, wil jij gaan vliegen? Nou dan zullen we eens kijken." Ja, en

dan nam hij me mee de lucht in en dan gingen we.....ik wist op laatst helemaal niet meer waar de wereld zat..... Hij zei: "Wil je eens wat meemaken?" En ik kwam weer beneden, ik stapte uit en ik moest mij gaan vasthouden, anders ging ik ondersteboven. Dus ik zeg heel brutaal: "Wanneer begint het erge nou?" Weet je wel. Hij zei: "Laat je eens los!"

Iedereen lacht.

Ja, maar later ben ik opnieuw opgeroepen en ben ik opnieuw gekeurd en toen ben ik afgekeurd voor mijn linkeroor. Dat was een ander keuringsgetal. Toen kwamen die straaljagers. Daar heb ik wel last van gehad hoor, dat het niet doorging. En toen zeiden ze: "Je bent wel geschikt voor verkeersleiding. Kom maar hier." Toen zei ik: "Nou hoef ik hier niets meer." Als jongen van negentien jaar zeg je dat natuurlijk. Nou denk je, dat is niet zo slim, maar ja, toen, wat nou? Toen ben ik door een advertentie voor het Academisch Ziekenhuis gekomen. Toen heb ik daar een paar jaar gewerkt op de loonadministratie. Toen heb ik boekhouddiploma's nog gehaald en zo. Maar ja, ook dat, nee, ik zat er toch teveel opgesloten en ja, een beetje ambtenarij daar en ik kon er niet zo goed tegen. We hadden verkering en ik zeg: "Ik ga daar weg. Ik zeg, want dat is helemaal niks." En de eerste de beste advertentie die ergens in de krant stond, daar heb ik op gesolliciteerd. En daar was ook de keuring streng, want ik kwam bij de Spoorwegen. En ik weet niet hoe het nu is - nou ben ik al 22 jaar met pensioen - maar toen was het toch ook al streng hoor, buiten de dienstkeuringen en zo, want we waren met z'n tienden en er werden er een stuk of vier aangenomen, dus dat was, ja, dat was vrij streng.

I.2 Wat deed u daar bij de Spoorwegen?

G. Ja, dat is juist het leuke, bij de Spoorwegen heb ik van alles gedaan. Ja, dat was afwisselend. De ene keer was het: "Gatverdamme, moet ik hier nou heen?" Maar ik ben begonnen aan het loket. Dat was zo. Je kreeg een opleiding voor stationsdienst en aan het loket. En het was best wel gezellig. En er waren niet veel vrouwen. Dat was nu eenmaal zo. Er zaten allemaal jonge jongens daar. Dat was allemaal lollig. Maar het was altijd onregelmatig natuurlijk. Het was altijd 's morgens om kwart over vijf de deur uit of 's middags om kwart over vijf de deur uit en we zaten om twee uur erin bij wijze van spreken, maar tussenin.....

I.2 Maar zat u dan hier in Leiden?

G. Ja, hier in Leiden op het station. En toen na twee jaar, twee en een half jaar, toen ben ik weer naar een cursus gegaan, vrij intensief was dat. Ja, dat is misschien lullig dat een oude man is die dat zegt, maar een opleiding is tegenwoordig toch wat anders. Tegenwoordig worden de terreindienstleiders geworven op de advertenties en die komen dan bij Pro-rail en als er dan moeilijkheden zijn, dan zeggen ze: "Ja, we kunnen niet rijden, we zetten ze allemaal stil". Maar wij leerden improviseren en je leerde alles. Je kreeg een opleiding over de baan, over hoe dat in elkaar zat, over het grind en de dwarsliggers en zo. En dan liep je 14 dagen met 'Weg en werken' mee. Ja, dan stond je grind te scheppen. Ja, we deden alles en rangeren, ja, allemaal hé. En dan perronopzichter en dat was in die tijd, dan liet je nog de trein vertrekken, nu doet de conducteur dat. En dan ging je naar de post als scheidingsleider, als verkeersleider.

I.1 En dat allemaal in Leiden?

G. Nee, nee, terreindienstleider heb ik in Den Haag gezeten. De post, die hendels, dat vond ik heerlijk werk daar. En ja, terrein- en verkeersleider deed je ook in Den Haag-CS. Maar in Leiden heb ik ook lang gezeten op de post als scheidingsleider. Ja. En dat was vrij afwisselend natuurlijk. Ik ben ook nog een tijdje, en dan kwam er weer een of andere [onverstaanbaar] op kantoor. Ik zeg, daar heb ik geen zin in. Ja, daar heb je ook niks mee te maken; je gaat daar gewoon naar toe. Ik heb je een opleiding

laten geven. Daar ga je maar naar toe. En achteraf heb je natuurlijk aardig wat geleerd. Dat waren douanezaken en zo. Daarom zeg ik: "Wat heb je gedaan?" Ik van alles en nog wat gedaan.

I.1 Ja.

I.2 En toen was u al getrouwd, toen u daar begon?

G. Ik ben in '55 geloof ik bij het spoor gegaan. Dat dacht ik wel. Ik ben geloof ik in '56 getrouwd. Dat moet ik even vragen. Ha, ha. Dat had ik vroeger al, dan moest ik een formulier invullen voor de kinderbijslag of zo, dan moest ik naar huis bellen voor de geboortedatum.

I.1 Ja, ja.

I.2 Maar heeft u uw vrouw in Leiden leren kennen?

G. Ja, een vriend van mij - die jongen is ook overleden, maar dat was een goede vriend van mij - en daar kwam ik ook thuis natuurlijk en wij hadden een clubje vrienden die bij mij thuis kwamen. Bij mijn ouders kon alles en bij Bram zijn ouders kon niks. En bij Louis thuis, daar zaten we het meest. Mijn vriend, dat was een achterneef van haar. En die nicht die deed belijdenis in de Marekerk en toen, nou, wij daarheen. En ik daarheen en toen zegt hij tegen mij: "Joh, ik heb een aardige nicht zitten" en ik: "Maar wat heb jij een aardig nicht zitten..." en nou, zo hebben wij elkaar... En dat is dik 60 jaar geleden, denk ik. Want in mei, toen ben ik 59 jaar getrouwd. Dat moet u van mij horen of nakijken. Nou, een jaar of vijf verkering, want huizen waren er niet, dus hadden we lang verkering. Dus dat is een heel tijdje.

I.1 En in die tijd woonde u nog steeds gewoon op de Jan van Houtkade bij uw ouders?

G. En toen ik getrouwd was woonde ik ook nog in de Jan van Houtkade bij mijn ouders!

I.2 Oh, u bent gaan inwonen? Beneden?

G. Nee, daar woonde ik, daar woonde ik. Dat moet ik zeggen, mijn ouders.....en dat besef je nu pas..... dat je de helft van jouw huis afstaat.... Die achterkamer hadden wij met dat balkon en daar was zo'n serretje achter en daar was nog een kamertje achter de keuken bij mijn moeder en nou, daar hebben we een keukentje neergezet. Daar hebben we enkele jaren, ik weet niet hoeveel jaren.....daar is mijn oudste dochter geboren.

Op dat bovenhuis, daar woonden twee ouwe dames. De ene was een pianolerares, dat kon je wel horen altijd hoor. Toen is de een overleden en zat de oudste dame, die zat alleen en dat was een beetje een probleem. En toen hebben we even gepraat en toen zijn wij bij die oude dame in gaan wonen. Ja, het was eigenlijk zo dat zij bij ons inwoonde, maar na verloop van tijd, ja, was er een of andere vriendin van mij, die had een beetje moeilijk lopen doen en die had in onze spullen lopen rommelen.

I.2 Oh.

G. En toen zegt mijn vrouw: "En nou ga ik weg!" Ik zeg: "Ja, dat kan je wel vertellen, maar weet je al waarheen?" Maar toen was ik lid geworden van de protestants-christelijke woningbouwvereniging. En die had in de Beethovenlaan die flats gezet. Ik was nummer 3, geloof ik, maar ik had nooit gereageerd, want het ging altijd goed op de Jan van Houtkade. Toen zegt ie: "Ja, maar je hebt er toch recht op en d'r is er nog eentje vrij". Dus in een tijd van ja en nee woonden wij in de Beethovenlaan. En daar hebben wij een hele tijd gewoond.

Maar ik zeg het, wij zijn - en d'r zijn een hoop dingen onze generatie, dat zul je wel meer tegenkomen - tussen wal en schip geraakt. Want wij hadden, en je jeugd was al weggegaan aan zorgen en zo en daarna was het toch armoedig. Want als je het nou hoort is het net als..

Zijn partner komt binnen.

Ja, ik had net een probleem. Wanneer was het nou dat ik jou ontmoet heb bij tante Riet?

Partner G. 13 Mei 1961.

G. Dat kan toch niet? 1961?? *Lachend.* Oh, jij weet het niet meer. Het was niet belangrijk voor jou. Dat moet in de vijftiger jaren geweest zijn!

Partner G. 1951. Sorry.

G. *Lachend.* Ja, dus het was niet zo belangrijk voor jou!

I.1 Nou ik weet het ook niet zo precies meer hoor.

Partner G. Toen waren wij 22 jaar getrouwd en toen kreeg ik een bloemetje...

G. Thuisgestuurd.

Partner G. Thuisgestuurd. Daar stond op 'Hartelijk dank voor tip 21 jaar prima verzorging.'

Toen kwam hij thuis en zeg ik: "Hartelijk dank voor de bloemen. Welk jaar heb ik niet willen....."

G. Daar ben ik nooit meer ingetrapt, om die dingen erop te zetten.

Partner G. *lachend.* Het is zo onnodig om zo iets te doen. En het mooie was, het jaar daarvoor was hij het vergeten. Daar kwam natuurlijk commentaar op. Toen zei hij tegen mijn dochter: "Help me onthouden, help me onthouden." Nou, dat had ze gedaan. Alleen ja, het aantal jaren...

Verzorging koffie en thee volgt.

I.1 U vertelde over dat u nog inwoonde bij uw ouders, maar woonde uw zuster ook nog...

G. Ja, ja, die woonde er ook. Die was pas later getrouwd. Toen waren wij al weg. Ja, dus het was vrij vol allemaal. Daarom zeg ik, toen besepte je dat niet zo erg hé. Maar nou je zelf ouder bent, ja nou, je zou er niet aan moeten denken. Aan je kinderen een stuk van je huis afstaan, dat is toch wel wat.

I.1 Jazeker.

G. Maar het was normaal. Ja, want wij zijn een beetje in het slop geraakt, want toen na de oorlog, toen was, de salarissen waren erg laag, niemand verdiende veel. Ik weet, mijn eerste salaris waar ik mee thuis kwam was 250 gulden, dat was voor een hele maand, daar kan je nu nauwelijks een week van wonen bij wijze van spreken. Toen woonden wij op de Beethovenlaan en die huizen gingen toen 19 gulden zoveel. Mijn schoonmoeder, die was: "Hoe moet ik dat nou betalen? Wat een geld." Het was toen veel geld.

En toen woonden wij er een poosje en toen kwamen huizen in de Merenwijk, daar werden toen ook huizen gebouwd, in die duinen en die dalen. Ja, toen zaten we. Bij de Spoorwegen werd je weleens overgeplaatst. Dat is bij mij toevallig niet gebeurd, maar dat gebeurde weleens. Dan zaten de mensen daar en gingen ze weer weg, dus ja, moeten we nu wel of niet? Nou ja, toen ben ik daar eens achteraan gegaan en die huizen waren niet zo duur. Maar tegenwoordig, ja, nou is het een beetje anders geworden, maar het is altijd zo, dan kochten ze een huis en een hypotheek en dan zeiden ze: "Je kan toch die 1000 gulden bijlenen, dan kun je een keuken zetten en een badkamer." Ja, dat was er niet bij, want 10 % moest je zelf hé. Dus daar begon de moeilijkheid al.

En toen kon je bij de Spoorwegen kon je 10.000, of weet ik wat, lenen en dan betaalde je geen rente, maar je moest wel iedere maand 100 gulden betalen. Dus ja.. stom, we hadden het wel moeten doen, maar zo, dan ben je wat dat betreft toch een beetje..... En wij rijden auto, maar dat is pas van veel later, maar dat was er allemaal niet bij. Tegenwoordig, de jongelui gaan trouwen of niet, die gaan ergens wonen, die moeten alles voor elkaar hebben, een auto en zo..... Maar dan kijk je je ogen weleens uit hoor. Dan denk je, ja, dat heb je toch wel een beetje gemist, gemist, nou, niemand had het in feite, maar....

I.1 Maar goed, u bent, uw oudste, dat is uw dochter, die is geboren op de Jan van Houtkade en toen bent u dus naar de Van Beethovenlaan gegaan, naar die flat. En daar heeft u dus een poos gewoond op die Beethovenlaan?

G. Je, even informeren. Hoelang hebben wij op de Beethovenlaan gewoond, Nel?

Partner: Acht en een half jaar.

G. Ja, ik wist het wel. Acht en een half jaar.

I.1 En u heeft nog meer kinderen gekregen?

G. Ja, we hebben nog een zoon en een dochter. Mijn oudste dochter, die is getrouwd en gescheiden en die woont alleen, die woont in de binnenstad. Die woont in de Pelgrimspoort. Ja, die woont daar. Daar woont ze heel leuk hoor. Die club gaat goed met elkaar om.

I.1 En die andere kinderen zijn geboren op de Beethovenlaan?

G. Even denken hoor, even denken. Nee, mijn zoon is geboren nog op de Jan van Houtkade.

I.1 Ook nog, ja ja.

G. Ja, want die oude dame was gek op die jongen. Bij de box en zo, ja, die was zelf nooit getrouwd geweest, ja, die was ter helemaal gek van. Maar die woont in Amsterdam.

En mijn jongste dochter, ik durf het haast niet te zeggen, maar die is al dik in de vijftig. Daar krijg je het ook benauwd van als je het zegt alleen al, maar die woont in Waddinxveen. Enne, die heeft twee jongens en een meisje. En die oudste heeft een eigen kantoor met douanezaken. Ik weet het niet zo. Ja, die is al dertig. Als je oudste kleinzoon dertig is, dan krijg je het toch wel een beetje benauwd. Mijn tweede kleinzoon die is, geloof ik, vijfentwintig geworden, die is leraar aardrijkskunde op de middelbare school. En mijn kleindochter, die is vijfentwintig geloof ik, nou, dat moet ik allemaal uit het archief halen, maar die heeft de HBO gedaan en die zit nou bij jeugdzorg in Haarlem.

I.1 Toen u op de Beethovenlaan woonde, toen zat u eigenlijk daar midden in een wijk die helemaal gebouwd werd.

G. Toen wij in de Beethovenlaan woonden, toen keken wij tot dat molentje waarlangs nu de A4 gaat. Het was één vlakte. Toen werd de Haagwijk gebouwd en dat is in die tijd dat ik vaak bij mijn moeder sliep. Want dan had ik nachtdienst en dan kwam ik 's morgens thuis en dan ging 's morgens de heimachine aan en ja dat... dan sliep ik bij mijn moeder. Dat waren zeven nachten altijd. Wij hadden maar één weekend vrij in de maand. Want je hebt twee van de drie zondagen dienst dus.

I.2 Gingen jullie naar de kerk eigenlijk?

G. Ja, ja.

I.2 Naar welke kerk gingen jullie?

G. Wij gingen, toen we op de Jan van Houtkade woonden, naar de Pieterskerk en de Hooglandse kerk. En in Zuidwest gingen we naar de Bevrijdingskerk. En nu hier horen we bij de Vredeskerk, maar, nou ja, goed, dat is een ander verhaal. Maar dat is niet zo erg. Maar dat komt ook in Zuidwest, het rare is dat wij daar de meeste mensen kennen.

I.2 Maar die kerk, die is er nog.

G. Ja.

De koffie wordt weer bijgeschonken.

G. Ik zal een bloemetje laten bezorgen voor de goede zorgen hoor. Ha, ha, ha.

I.1 In de tijd dat u dus die kinderen kreeg, toen heeft uw vrouw waarschijnlijk voor de kinderen gezorgd?

G. Ja, ja. Mijn vrouw is ook gaan werken, maar dat was toen niet zo'n usance. Toen waren er geen kinderen. Toen woonden wij hier, hierboven, in het huisje hierboven.

I.2 Dat was na de Beethovenlaan?

G. En toen ja, ik weet niet meer hoe oud ze was, ze gingen naar school ook, een jaar of zes, zeven. En toen kwam ik een keer thuis, toen zegt ze: "Nou, ik ga ook aan het werk, ik heb een baan." Ik zeg:

“Oh ja, waar mag dat wel zijn?” Dat was helemaal geen usance. Toen ging ze werken. Eerst in het huishouden bij Mack. En toen later, ja, toen is ze langzamerhand in de verkoop gekomen, maar ik zeg wel, daar was ik niet beter van geworden. Want ze hadden allemaal van die dure kleding en dan kreeg ze korting, maar dat kost bij C&A drie jurken. Daar is ze een heel tijdje geweest en toen ging Mack weg en toen heeft ze dertien jaar bij Lampe in de winkel gestaan en ja, toen ging ze met een soort pensioen toentertijd, de zaak ging weg en zo. En toen hebben we het pensioen afgekocht en dat was net zo’ n beetje in de verhuizing toen dat we naar de, naar de....., waar gingen we toen heen..... toen hebben we het gebruikt om de boel een beetje op te knappen.

I.2 En Mack was... op de Breestraat?

G. Op de Breestraat, op de hoek van de steeg [nr. 131-133, hoek Ketelboetersteeg]. Ja, dat was een sjieke zaak. Ik kwam daar weleens. Die kwamen allemaal uit Wassenaar, ambassadepersoneel kwam daar. Ja.

I.1 Kinderen die zijn ook naar school gegaan uiteraard. U heeft de kinderen eigenlijk natuurlijk naar de scholen gestuurd, neem ik aan.

G. Ja, een beetje wel. Voorzichtig. Je kan niet zeggen je moet er heen, dat werkt natuurlijk niet. Mijn jongste dochter, laten we daar mee beginnen, die was naar de mavo. En die komt op die school, toen woonden we hier, ze was in Leiderdorp op school. En de sfeer op de school, dat was voor haar niks en ze kreeg allerlei moeilijkheden. Dat ging niet. Toen is ze er vanaf gegaan en toen had ze een baantje bij een juwelier op de Haarlemmerstraat op de hoek van de Korte Mare / Stille Mare.

I.2 Kampenhout.

G. Kampenhout. Daar heeft ze een tijdje, oppassen op de kinderen, op het laatst in de winkel ook. En ze had het goed naar d’r zin. Maar toen was ze ook, de streekschool was dat toen. Maar toen zei de leraar: “Ja, je hoort hier niet. Waarom ga je de mavo nou niet doen?” Toen zegt mijn vrouw op een gegeven moment.....

Onderbreking door telefoon.

G. Nou, dit en dat en toen zegt mijn vrouw: “Zullen we het samen doen?” “Goh”, zegt ze, “dat is ook wat!” Toen zijn ze samen daar heen gegaan. En die directeur van die streekschool, die zegt: “Ja, maar hoe bent u geschoold?” Na dertig en zoveel jaar, weet ik wat. “U moet eerst een opstapcursus doen.” Ze zegt: “Nee, daar hebben we geen tijd voor.” “Nou”, zegt ie, “dan zal ik u wel inschrijven.” En ze hebben samen de mavo gedaan en gehaald!

I.2 Wat gaaf!

G. En mijn vrouw, die had zo’n zes vakken en die had drie achten en drie negens! En daar heb ik een beetje een grapje mee uitgehaald. Toen was de diploma-uitreiking en die directeur van de streekschool, die had vroeger bij mij op de HBS op school gezeten. Hij zegt: “Nou, jouw vrouw heeft het geweldig gedaan, de oudste van de school, jongen”, en zo. Ik zeg: “Nou, dat moet je straks op het podium maar effe vertellen.” Dus dat ze zei, ik vond dat vreselijk. Ze had echt zo’n kop!

Ja, ze hebben samen de mavo gehaald en toen is ze later bij de Spoorwegen gekomen als omroepster. Maar nou heeft ze een vooraanstaande baan in district Utrecht. En haar man, die heeft zo’n zelfde soort baan. De hebben mekaar daar ontmoet destijds als omroepster.

En mijn oudste dochter, die zit ook bij de Spoorwegen. Die zit nu in de centrale ondernemingsraad. Die is later, toen ze gescheiden is, toen zocht ze toch weer een beetje wat anders en toen is ze gaan studeren. Die heeft geschiedenis gestudeerd en die is ook gepromoveerd, ze is nu doctorandus. Ja, ik ga weleens met haar mee naar allerlei lezingen of zo. Ik interesseer me er ook wel voor en dan ga ik weleens met haar mee.

En mijn zoon, die was op de havo. En dan zeiden ze tegen mij: "Ja, hij kan toch goed leren, maar het is jammer dat hij zoveel ziek is." Zoveel ziek is?? Weken was hij ziek! Hij ging de gewone tijd van huis en 's middags was hij op tijd terug. Dat is een gelazer geweest! Nou ja, die is op het laatst, is hij nou... Ik zeg: "Het kan me niet schelen als je van school gaat, dat moet je allemaal zelf weten". Ik zeg: "Je moet niet hier bij huis hangen, je gaat iets doen". Toen heeft hij bij een fotograaf gewerkt. Op het laatst ging hij naar de sociale academie. En ik zeg: "Ja, ik wil wel wat bijdragen, maar het is hier geen duiventil hoor." Nou, die heeft de sociale academie gedaan, die werd maatschappelijk werker en toen werd hij directeur van Slachtofferhulp hier in Leiden. En later landelijk is hij nog geweest. Toen is hij gaan studeren en toen is hij meester in de rechten geworden. Jaaa! En toen had hij een eigen zaak, daar verhuurde hij, een uitzendbureau voor hoger personeel, ja, daar werd ontzettend veel verdiend. Hij woonde met een vriend samen. En nu is hij in Amsterdam directeur van [onverstaanbaar] heet dat. Hebben ze opgericht in Amsterdam.

I.2 Het was zijn tijd nog niet, zo vroeg naar school gaan. Hij heeft het ingehaald.

G. Nee, zeker niet.

I.1 Ze zijn allemaal goed terecht gekomen!

G. Ja, zeker.

I.1 U was met het gezin, op een gegeven ogenblik had u kinderen. U zat een beetje natuurlijk met de onregelmatige diensten?

G. Ja, nou ja, ik moet je eerlijk zeggen, ik heb er nooit mee gezeten. Mijn vrouw ook niet, maar het was voor mijn vrouw natuurlijk ook....., want dat was op het laatst, woonden we op de Beethovenlaan, mijn oudste dochter werkte toen bij de Spoorwegen, die zat op het informatiebureau. Die had onregelmatige diensten. Toen ging mijn jongste dochter, ja, die had er ook en mijn zoon die ging vakantiewerk doen. Dus het was bij ons net een Chinees restaurant, er moest de hele dag eten. Ja, want als de een thuis was ging de andere weg. Ja, dat heeft ze altijd opgevangen. Dat moet ik eerlijk zeggen.

I.1 Gingen jullie vroeger als gezin ook weleens op vakantie met de kinderen?

G. Ja, nou is dat allemaal anders hoor, met belastingen en toestanden en zo. Maar toen hadden we vrij vervoer in Nederland, maar ook in het buitenland. En sommige landen hadden een restrictie, een keer per jaar, twee keer per jaar of zo. Ja, want mijn jongste dochter was toen drie, vier jaar en dan gingen we naar Venetië met het hele spul, we hadden nog geen geld om met het hele gezin een couchette te nemen, maar dan schoven we die banken tegen elkaar, dan zeiden we tegen de conducteur: "Ik heb de sleutel." En we deden de deur op slot. Dat wisten de jongens al. En dat deden we nou, de kleinste ging in het bagagenet. Ja, god we zijn overal geweest. Ja, Duitsland, ja, we gingen veel op reis.

I.1 Voor die tijd was het al heel bijzonder om toch met het gezin naar het buitenland te gaan?

G. Ja, dat was heel wat. Ik was er een jaar bij de Spoorwegen dan kregen we vrij vervoer. En dat was in 1956, ja, '55/'56 of zo iets, en dan ging haast nog niemand en toen gingen wij naar Londen. Stonden we 's avonds op het station. "Ga je naar Londen, Bert?" "Ja." Nou, dat vond iedereen een heel eind, dan gingen wij naar Londen. En dat ging zomaar op de bonnefooi. En toen op de boot en toen hadden we ook geen hut. In het restaurant sliepen we en dan gingen we 's morgens naar Londen. Dan liepen we daar rond en dan moest je zoeken om wat te eten te vinden. Dan stonden ze bij de bus in de rij, dat was Londen nog. Er was weinig restaurants. Tegenwoordig heb je Chinese restaurants en alles natuurlijk. Maar ja, goed, dan hebben we daar rondgesjoud en 's avonds gingen we terug en dan moesten we met de boot terug en dan lagen we weer op de boot te slapen. Ja! En

later hebben de meisjes dat nagedaan, want vrouwen die mochten, als ze getrouwd waren, niet blijven. Die werden onmiddellijk eruit gezet.

I.2 Bij de NS? Ook?

G Ja, dat was bij het Rijk ook zo.

I.2 Ja, dat weet ik, als je onderwijzeres was dan kon je ook gaan.

G. Maar wat deden die meisjes nou? Binnen zeven jaar weg, dan kregen zij hun pensioengeld terug. Een aantal van die meisjes waren lokettistes, dan namen ze vrij vervoer. Dan gingen zij naar Londen een nacht heen en een nacht terug en kochten ze tassen vol serviezen daar, die kostten toen een habbekrats. Ja, dat is echt waar. Nou, dan was de zeven jaar om, dan gingen ze weg. Ja.

I.1 Ja, ja. U heeft een poosje op de Beethovenlaan gewoond. U bent hier naar toe gekomen?

G. Hier hebben we drie en een half jaar gewoond.

I.1 Drie en een half jaar gewoond. Kinderen, gingen die ook naar sport of andere dingen toe?

G. Ja, wat heeft mijn zoon nou toch gedaan? Hoe zat dat toch? Bij Watervrienden hebben ze allemaal zwemmen geleerd. Dat wel. Ja, die oudste dochter, ja, die was op korfbal.

I.2 Danaïden.

G. Danaïden! En de jongste dochter, die heeft bij verschillende groepen allemaal met de drie oktober met de Taptoe meegelopen. Want die was op gym en dan was ze eens een tijd bij, hoe heette nou die band?

I.2 RVL.

G. Juist! RVL. Ja, fluitist was ze daar. Ja, dat is misschien een beetje erg op afstand. Ik ben ook altijd veel met allerlei dingen bezig geweest. Ik was bij het spoor en ook bij een toneelvereniging en daar moest ook geïmproviseerd worden, want ik had veel onregelmatige diensten. Ik heb ook veel voor het CNV gedaan. En toen op het laatst was ik voorzitter. Dat ging ook over de fractie van buschauffeurs, daar hoorde alles bij hé. Ja. We hadden hier in Leiden ook een personeelsvereniging, we hadden in Leiden nog veel personeel, daar had je al die seinhuizen nog. We hadden veel personeel. En daar was ik altijd Sint Nikolaas. Het Sint Nikolaasfeest. Voor de kinderen en 's avonds voor de volwassenen. Dat was groot feest.

I.2 Waar werd dat dan gevierd?

G. We hebben verschillende keren op de Haagweg gezeten in dat, ja, tegenover die kerk, daar had je ook zo'n kerkelijk centrum was dat. Ja, ik weet niet hoe dat heette.

I.2 Leonardus.

G. Ja, Leonardus. Ja, daar hebben we het verschillende keren gehad. Ja, een van die knapen, die had een Volkswagentje, dan kropen we achterin en bij mensen op bezoek. Ja, en daarvandaan ben ik ook op een school terechtgekomen. Vervolgens heb 25 jaar op dezelfde school Sint Nikolaas geweest.

I.2 Op welke school was dat?

G. Dat was in Zuidwest en dat was... hoe heet dat daar nou... Apollolaan.

I.2 De Apolloschool, de Montessorischool?

G. Ja, nou is het, geloof ik, Montessorischool.

I.1 U zegt, u was lid van het CNV, u was heel actief voor het CNV. Hoe bent u daar zo bij gekomen?

G. Ja, ik weet niet eigenlijk. Van horen zeggen, denk ik. Dat weet ik eigenlijk niet precies meer. Nou ja, ik heb zelfs in Haarlem een gesprek gehad. Ze hadden toen eens gevraagd of ik bezoldigd bestuurder wou worden. Dat heb ik toen niet gedaan. Dan was ik zoveel van huis, dat moet ik niet doen met dit jonge gezin.

I.1 Dan heb je een heel groot district of zo?

G. Ja, landelijk of zo. Ja, het landelijke bestuur en ik denk, dat moet ik niet doen. Dus ja, zo rol je van het een naar het ander natuurlijk. Een paar jaar geleden heb ik ook zo'n lintje gekregen en toen, kijk, al die kerels, wat hebben die het toch altijd druk gehad, en dan kwam ik aan de beurt en ging die Lenferink alles opnoemen wat ik dan gedaan had en ik denk, barst, het zweet brak mij uit, zo druk als ik het heb. Daar sta je eigenlijk niet zo bij stil.

I.1 Daar sta je niet bij stil eigenlijk als je dat doet?

G. Nee, daar sta je niet bij stil. Want de Hooglandse kerk natuurlijk, daar zit ik elke dag bij vanaf ik met de vut ben gegaan. Want ik ben met 60 jaar met vut gegaan. Dat wil zeggen, een of twee jaar konden mensen van 60 jaar weg. Jongeren moesten werken! Maar ja, dat liep een beetje mis natuurlijk, maar goed. Ik ben in oktober jarig. Mijn vrouw zei: "Dan ga je met 1 november weg." Ik zeg: "Nee, dat doe ik niet. Ik ga 1 februari weg." Ze zegt: "Wat is dat nou voor flauwekul?"

Ik zei: "Nou, dat zal ik je precies vertellen. Als je met pensioen gaat of met de vut, dan wil je van dat vrije vervoer, dan heb je nog de volledige verstrekking om het jaar af te maken". Ik zeg: 'Kijk, als ik in november wegga, dan heb ik nog twee maanden en dan kun je dat allemaal niet afreizen'. Toen hebben we ook nog veel gereisd hoor.

I.1 Uw familie, woonde die ook allemaal hier nog in de buurt?

G. Ja, eigenlijk wel.

I.1 Ook in die tijd allemaal in de buurt gebleven?

G. Ik heb niet veel familie natuurlijk. Ik heb alleen nog een zwager hier zitten. Maar mijn vrouw, die hadden zes kinderen. Daar is er een van verdrongen toen die achttien jaar was. Die foto staat daar van die jongen. Ja, toen waren we met vakantie. Toen waren we in het Beierse Woud. En toen zijn we 's avonds opgebeld. Dat was niet zo prettig. Maar goed.

Mijn vrouw komt uit Voorhout. En ik zeg altijd: "Ik heb jou tussen de narcissen vandaan gehaald."

Mijn schoonvader had een bollenbedrijf. Hier staat hij, dat is een bloemenman. En zaterdag neem ik altijd een bloemetje mee. Als we laat zijn zegt ie: "We hebben de narcissen voor je bewaard hoor".

Dan nemen ik altijd narcissen mee. Mijn zwager heeft dat bedrijf overgenomen en die is nou ook gepensioneerd. Die woont in Voorhout. Dan heb ik een schoonzus, die woont in Wassenaar, een in Koudekerk en een die woont er in Heerhugowaard. Dus allemaal een beetje in de buurt.

I.1 U heeft ook nog overal contact mee, met al die mensen?

G. Ja hoor, ja, ja.

I.1 U gaf ook al aan, u deed het CNV. Heeft u in de tijd, dat u werkte bij het spoor, heeft u ook nog toen nog vrijwilligerswerk gedaan? Later deed u de Hooglandse kerk toen u gestopt was. Maar voor die tijd toen u nog werkte, heeft u daar ook nog vrijwilligerswerk gedaan?

G. Ja, dat had niet zoveel... Ik kon niet zoveel, je kon je nergens aan verbinden hé. Ik deed voor het CNV, en voor bepaalde activiteiten kreeg je vrije dagen. Dus dat kon wel.

I.2 Hoe vond de Spoorwegen het eigenlijk dat u zo actief was in het CNV?

G. Och, nee. Een tijd ben ik in het plaatselijk overleg geweest, een soort plaatselijke ondernemingsraad voor de verschillende stations. Nee, ik ben een tijd een soort secretaris geweest. Nee. Alhoewel, een jongen, het was nou niet mijn vriend, maar het was niemands zijn vriend, heb ik later wel ontdekt. Die vond het weleens een beetje raar. Een halve dag kon ik zo krijgen. Dan ging ik alles bij zitten te werken. Hij zegt: "Als je je andere werk maar niet verwaarloost". Ik zeg: "Zodra het zover is, dan hoor ik het wel van je." Die was het er niet zo erg mee eens, omdat ik het vaak niet met hem eens was.

I.1 Had u vroeger thuis, misschien al bij uw ouders, maar werd daar gelezen? Boeken, krant...

G. Nou nee, niet zoveel. Mijn vader, ja, kun je nagaan, die was met zijn twaalfde jaar van school. En mijn moeder had dat ook niet zoveel. Mijn moeder werkte bij Krantz. Ja, mijn opa, de vader van mijn moeder, die woonde in het bos van Krantz. Mijn opa was daar chauffeur, huisknecht. En mijn oma, het was zijn tweede vrouw. Mijn eerste oma heb ik nooit gekend. Maar mijn oma, die had eigenaardige gewoontes. Die had voorkeuren. En dan had ik een paar neefjes en nichtjes van die kant, en nou ja, die werden gedoogd.

I.1 Oh.

G. Maar ik was favoriet van oma. En als kleine jongen werd dat natuurlijk ruim uitgebuit, dus ik was daar zeer veel. En ik ging met opa, met paard en wagen met die koets. Ja, de oude mevrouw Krantz werd vroeger met de koets opgehaald. 's Morgens om zeven uur naar de kerk. En dan gingen we met de koets en later met de auto. Ja, en 's morgens werd de klok daar opgewonden, dan ging ik ook met opa naar het klokkentorentje in dat kasteel. Ja, ik wist daar overal de weg.

I.2 Nou woont onze minister er hé.

G. Ja, ja in een van de...

I.2 Woonden uw grootouders in het huisje wat vooraan staat?

G. Nee, daar woonde ook iemand, dat was iemand van de tuin. Nee, helemaal rechts.....

I.2 Ja, daar bij die slootkant.

I.1 Bent u zelf op een gegeven ogenblik, toen u, ja, zelfstandig ging wonen, eh, de krant...

G. Ja, van school las je al boeken. Ja, je ziet het hé. Ik heb er toch wel tegenaan gestaan. Boeken en muziek. Ik kan ook wel een week muziek draaien achter elkaar. Ja. In mijn kamer heb ik, ik heb een hele plank, twee planken, dat is allemaal Leiden. Ik heb kort geleden, heel leuk, ik heb van die boekenbonnen hé, die steek je dan in je zak, en op een gegeven moment zie je wat.

Hij haalt een boek op.

I.1 Oh ja: 'Het ontstaan van Leiden.'

G. Dat lees je achter elkaar door hé. Dan lees je af en toe een stukje.

I.2 Ja, leuk!

G. Dus dat soort dingen lees ik veel. Ik ben ook veel met mijn dochter mee geweest, naar die HOVO, hoger onderwijs voor ouderen. Daar heb ik ontzettend veel colleges gevolgd op geschiedenisgebied en zo. Ik ben er pas weer geweest, een paar colleges over Leiden. Maar ja, toen werd ik net de laatste keer toen ging net de telefoon, dat was mijn Engelse vriend. Ja, dan is het klaar. Dan ben ik helemaal niet meer geweest. Ik kon niet meer weg. Dat soort dingen hé. Dat gebeurt hier wel. Mijn vrouw ook.

I.2 Bent u ook lid van Oud Leiden?

G. Nou, daar ben ik nou geen lid van. Ik was door het Gilde daar automatisch lid van. Ik ben nou niet meer bij 't Gilde.

I.1 Wanneer kwam de televisie bij u in huis?

G. Nou, dat is geweest in de Beethovenlaan. Heb ik een toestelletje overgenomen toen van een ... Dat is in de zestiger jaren toch wel geweest. In de zestiger jaren, ja. Dat was toen zo'n klein dingetje met zo'n pijp daarachter. Ja. Wij hebben het altijd gedaan, en dat was ook op de Jan van Houtkade, een distributieradiootje toen. Nou ja, dat is hetzelfde met de kabel, allemaal zenders.

I.1 U vertelde ook al in het begin dat u veel gefotografeerd heeft.

G. Ja.

I.1 Dat bent u altijd blijven doen?

G. Nee, ik heb veel gefotografeerd. Ik heb zelfs nog prijzen gehaald. Ik heb op tentoonstellingen gestaan. De Leidse amateurfotografenvereniging ben ik lang lid van geweest. Maar ik moet zo

zeggen: bij de Spoorwegen was ik een beetje uit de vaste onregelmatigheid, laten we maar zeggen. Ik was dan veel 's nachts op de weg, maar echt een rooster had ik niet. Twaalf jaar lang ben ik groepschef geweest, dan ging ik over een aantal stations. En dan stond er op het rooster, had ik dienst naar omstandigheden. Die omstandigheden die waren altijd veel dat je er langer was of ...maar goed. Maar ik kon zelf wel het een en ander regelen. En daardoor kon ik toen ergens lid van worden ook en dan fotografeerde ik ontzettend veel.

I.2 En wat fotografeerde u dan?

G. Nou ja, veel natuurfoto's, maar ook veel stad, en we hadden, die fotovereniging was wel eens een opdracht: oude deuren, weet je, over de stad en zo. Ik heb een hoop dia's weer weggegooid. Ik heb een heleboel dia's van de vakantie eruit gelicht. Die moeten een keer op een schijfje komen. Maar dan moet mijn dochter komen, die had zo'n apparaat. Maar die moet maar effetjes helpen hoe ik dat moet doen. Als ik het eenmaal weet, dan.... Maar dat wil ik nog een keer doen. Ja, ik heb honderden foto's in een album staan. Ik weet niet hoeveel. Mijn vrouw plakte ze altijd in, ik maakte ze.

I.2 Maar niets weggoien toch?

G. Nee, maar wel dia's, heb ik een hoop weggegooid hoor.

I.2 Maar van de stad, die moet je gewoon naar het Archief brengen.

G. Nee, nee, dia's van de stad niet, nee.

I.1 Maar op een gegeven moment bent u ermee gestopt?

G. Ik zal je vertellen, ik heb nog drie toestellen liggen, maar dat is digitaal. En ik heb altijd een donkere kamer gehad. Zwart-wit. Ik deed alles zelf.

I.1 U heeft zelf ontwikkeld?

G. Ja, ik deed altijd alles zelf. Ik heb van die hele grote gemaakt. Op de grond liggend. Dat was een hele installatie. Met een spons ging ik er zo overheen. Dat was altijd leuk, ja. Maar het mislukt natuurlijk ook weleens. Ja, met dat digitale, ja, ik denk, ik heb nog steeds het gevoel dat ik het niet in de hand heb. Ik heb een digitaal toestelletje liggen hoor, maar nee. Ik heb met die andere persoonlijk toch veel met een rolletje gefotografeerd. Ik heb er laatst bij Van der Horst, toen had ik er nog eentje gebracht. Ik zeg: "Ik ben de laatste der Mohikanen zeker?" "Nee hoor", zegt ie, "d'r zijn er nog veel die dit doen."

I.1 Ja, dat geloof ik ook wel. Ging u in uw vrije tijd, dus u werkte onregelmatig, maar ging u nog veel met collega's om? Of was dat beperkt?

G. Nou ja, we hadden wel een collega, toen we pas getrouwd waren, toen had ik wel een collega waar ik mee om ging. Maar verder was dat vrij beperkt hoor. Ja, door die personeelsvereniging was ik wel bekend bij iedereen, maar echt....

I.2 Maar niet thuis.

G. Nee, nee.

I.1 U heeft bij de Spoorwegen gewerkt. Ik kan mij voorstellen, daar werkten, denk ik, niet zoveel buitenlanders?

G. Nee.

I.1 Nee hé. Dat is ook nooit zo geweest?

G. Nee. Dat is ook nooit zo geweest. Dat is nooit zo geweest. De eersten dat waren Turken en de jongens probeerde ik zo ook een beetje bij de les te krijgen. Maar er gebeurden weleens vreemde dingen. Ik ben eens een keer gebeld door een man uit Voorschoten. Dat was een vooraanstaande man bij de PTT. En die zijn dochter was lastiggevalen. Ik zeg: "Nou, lastiggevalen in de trein van Leiden naar Voorschoten!" Ik zeg: "Nou, dan moet dat wel een vluggertje geweest zijn!" Ja, nee,

maar zijn dochter was nogal ontdaan. Ja, nou, dat begrijp ik, een jaar of zeventien geloof ik. En ik zeg: "Nou, u hoort van me". Ik zeg: "Kosemis, kom jij eens even bij me." Ik zeg: "Wat heb jij gedaan naar Voorschoten?" Hij zegt: "Ik niks. Ik niks doen." Ik zeg: "Ja, je moet vooral wat doen, maar wat slechts. Wat heb je voor slechts gedaan?" Want het was zijn dienst. En dan moesten de jongens, als ze hun dienst hadden gemaakt, moesten ze aan het eind naar Voorschoten dat kantoortje schoonmaken en weer terug. "Nee, nee." Ik zeg: "Ja, met een meisje?" Hij zegt: "Ik niks gedaan. Ik niks gedaan. Aardig meisje, maar ik niks gedaan." Nou ja, dat kind zag een buitenlandse man zitten en dat vond ze wel interessant en die lachte naar d'r en daar deed ze vriendelijk naar en toen werden ze vrienden en toen wou hij tegen d'r praten en toen dat ging fout. Die kwam thuis en daar wist ze geen raad mee, kwam met een opgesmukt verhaal thuis. Ik zeg: "Dat moet je niet doen Kosemis, dat zijn wij niet gewend hier." Hij zegt: "En nou?" Ik zeg: "Die man is naar de politie." Nou, ik dacht dat hij een beroerte kreeg. Ik zeg: "Maar we kunnen het oplossen." Ik zeg: "Vanavond ga jij met mij naar Voorschoten." Ik had opgebeld hoe laat ze thuis was, of de moedert huis was, de dochter thuis was. Ik zeg: "Ik kom vanavond om een uur of acht, kwart over acht kom ik bij u met die man." Hij zegt: "Die wil ik niet in huis hebben". Ik zeg: "Ja, dat gaat natuurlijk niet." Ik zeg: "Dat gaat niet, dat moet je eerlijk spelen. Ik neem hem mee en dan kunt u zien wie het is." Ik zeg: "Nou, we gaan eerst naar beneden." Ik zeg: "Dan gaan we eerst een bos bloemen kopen." Hij zegt: "Bloemen kopen?" Ik zeg: "Jij gaat eerst een bos bloemen kopen. En die neem je vanavond mee naar Voorschoten." Nou, dat was een afgang, een vent met een bos bloemen! "Bloemen?", zegt ie. Ik zeg: "Ja, en die moet jij dragen". Ik zeg: "En dan komen we daar en dan zeg je tegen het meisje: 'Sorry, niet zo bedoeld' en dan geef jij ze die bloemen." Hij zegt: "Ja, moet dat?" Ik zeg: "Zeg het maar." Hij zegt: "Maar dat zijn wij niet gewend in Turkije." Ik zeg: "Nee, maar hier wel. Je werkt hier in Nederland, dus hier zijn we dat gewend." En ik heb hem meegenomen en zo is het ook gegaan. Thuis zitten praten. Nou, die moeder heeft later nog wat bij de koffie gehaald. Toen heeft die man me later nog gebeld en zegt: "Wat een aardige man was dat." Ik zeg: "Ja, het zijn net gewone mensen."

I.1 Ja.

G. Ik heb, op het laatst, ik kon daar erg goed mee overweg en ik ben wel bij die jongens thuis geweest. Maar ik ben een beetje taalgevoelig, moet ik zeggen. Als ik ergens ben, in Italië als ik met vakantie ben en ik ben er drie dagen, dan kan ik een beetje meepraten. En ik weet nu hoe dat komt. Wij zijn met het mannenkoor, daar ben ik negenendertig jaar lid van Vox Humana geweest, een mannenkoor. Dan waren we medium voor medium. En dat is een romaanse taal hé. Op het laatst begreep ik waar ze het over hadden. En dan wist ik dat. En dan zeiden de jongens tegen me: "Bert, kan je dat effen voor me vertalen?" Ik zeg: "Maar dat kan ik niet". Dat is raar. Dat kan ik niet. En dat had ik met Turks ook. Ik had een beetje door hoe die taal een beetje in elkaar zat. En dan las ik weleens die Turkse krant. En dan vroeg ik aan eentje: "Ik zeg, wat staat hier nou? Dat is een ongeluk met een camion." Een camion is een vrachtwagen dit en dat. Hij het voorlezen, de voorpagina en zo. Ik zeg: "Nee, dat is voor mekaar." En dan kwam ik op het goederenstation waar ik ook over ging en: "Jongens, koffie klaar?" Hij zegt: "Ja, de koffie is klaar." En dan ging ik de krant zitten lezen. "Ha, ha, dat kun je toch niet lezen!" Ik zeg: "Nee?" En dan ging ik de krant lezen. "Kuz Turks!" Ik zeg: "Ja, dat je dat onthoudt! Dus geen gepraat achter mijn rug, ik hoor het zo!" Dat hele verhaal ging de ronde. Turks, ja. Maar ik kon er goed mee overweg. En ik heb in de Wagenstraat, in die moskee, heb ik weleens een hele dag gezeten belastingformulieren invullen. Ja, hoor.

I.1 U bent op een gegeven ogenblik van de Beethovenlaan hier naar de Castellumweg verhuisd. U heeft hier drie en een half jaar gewoond. En toen bent u van hier Castellumlaan verhuisd...

G. Naar de Peppelrode, want dat waren eengezinswoningen. Ja, op school, dat was toch lastig. Die zaten samen op een kamer hier en zo.

I.1 En hoe beviel dat Peppelrode, want dat was toch wel heel anders dan hier?

G. Ja, maar, natuurlijk was dat anders, maar je kwam er allemaal tegelijk in bij wijze van spreken. Je kwam op dezelfde periode in de huizen.

I.1 Was dat de periode dat de Merenwijk ook net gebouwd was?

G. Ja, want de hele wijk, dat winkelcentrum, dat was er allemaal niet. De Peppelrode en die eerste flats die er stonden, die 'rodes', dat waren de eerste eengezinswoningen die er stonden. En wij hebben daar nog vrienden van overgehouden waar we nog regelmatig mee omgaan. Maar we waren zo'n gezelschapje, dan kwamen we samen op zaterdagavond, dat noemden we de club. Er zijn een heel stel uit de Peppelrode, die wonen nou allemaal ergens anders.

I.1 U heeft dus eigenlijk Zuidwest zien komen en u heeft de Merenwijk zien komen?

G. Ja, de Merenwijk, jazeke!

I.1 Hoe was dat in de Merenwijk? Was dat anders dan Zuidwest?

G. Ja, omdat natuurlijk, waar je inreed, laat maar zeggen het eerste stuk, was allemaal al gebouwd over de rondweg heen, daar werd eigenlijk gebouwd, dus je zag het wel opkomen, maar je had daar niet zoveel mee van doen. Ik weet wel, toen ik in de Beethovenlaan woonde, toen wou ik 's nachts naar huis en dan moest ik eerst door het zand. Dat was allemaal heel anders.

En toen ik hier net woonde, dat is misschien wel aardig, toen ik hier net woonde, toen kwam ik 's nachts één uur, kwart over één naar huis op mijn brommertje, en toen sta ik op de Beethovenlaan en ik denk: "Verdomme, mijn sleutel doet het niet meer."

Alle drie lachen.

En toen denk ik: "Ik woon hier niet meer! Toen was ik net de dag ervoor verhuisd, ja!" En toen moest ik nog weer hierheen. Ik dacht dat er een ander slot in de deur zat. Ja, ik woonde er niet meer!

I.1 Ja, ja. Die Peppelrode is inderdaad echt een buurt, u kwam daar wonen met allemaal nieuwe mensen en was dat ook het gevoel van sámen in zo'n nieuwe wijk?

G. Joa, jawel, met de naaste burens hadden we goed contact. Zaterdag zien we ze allebei weer. Die ene is weduwe geworden en die ga ik zaterdagavond met de auto weer even ophalen. Ja, we komen nog steeds bij elkaar. En ja, er waren wel mensen bij die je vroeger van Leiden kende zo, want Leiden is net een dorpje, je kwam altijd dezelfde tegen. Ja, dus dat was wel, maar we kwamen niet steeds bij elkaar op visite.

I.1 Als u nu terugkijkt op al die plekken, want u heeft op al die plekken gewoond, waar heeft u nou met het meeste plezier eigenlijk gewoond?

G. Ja, ik zeg Zuidwest. En de Schubertlaan! Ja, dat eh...

I.1 En waarom is dat?

G. Ja, dat weet ik niet. Om de een of andere reden. Ja, dat is zo ik het zeg. We waren er de laatste keer, toen zegt ze - we hebben er vrienden wonen - en toen zegt ze, rijden we nog een keer over de Schubertlaan? En tot ik dat zie, ik zeg, ik zal niet in huilen uitbarsten, maar wel ergens een vreemd gevoel, een beetje heimwee.

En ik moet je vertellen, wij hebben op de Jan van Houtkade, daar hadden we dat achterbalkon en dan zag je dat pakhuis en verder zag je niks. Op de Beethovenlaan hadden we een aardig uitzicht. Maar in de Peppelrode hadden we die achtertuin en daar zag je ook verder niks. In de Schubertlaan hadden we ook die tuin erachter, we zaten aan de Schubertlaankant, maar aan die andere kant

hadden wij die schuur en die tuin erachter en hadden we totaal geen uitzicht. En hier hebben we een prachtig uitzicht. Als iemand hier komt, dan zitten ze altijd uit dat raam te kijken.

Ze zegt: "Maar hoe bestaat het?" Dat heb ik weleens. Ik zal niet zeggen we moeten hier weg, nee, ik heb het best naar mijn zin, maar dat gevoel heb ik weleens als ik daar kom.

I.2 Maar wanneer heeft u dan in de Schubertlaan gewoond? Was dat de Beethovenlaan met uitzicht op de Schubertlaan?

I.1 Nee, na de Peppelrode.

I.2 Oh. Kijk.

G. Ja, we hebben een rondje gemaakt. Na de Peppelrode hebben we geruild met iemand en hebben we op de Schubertlaan gewoond. Daar hebben we zestien jaar gewoond. En toen kreeg mijn vrouw moeite met traplopen en toen zijn we hier gaan wonen. En nou moet ik je zeggen, nou ben ik weer blij. Aan de ene kant, we wonen toch lekker zo, blij dat we geen trap meer hebben, want ik heb daar zelf ook moeite mee. Ik ben 39 jaar lid geweest van Vox Humana en daar ben ik vorig jaar, aan het eind van het seizoen, ben ik gestopt en ik heb er ook veel voor gedaan. Ik ben daar ook voorzitter geweest en alles en daar ben ik als erelid ben ik daar geëindigd. Ja, raar om je erelid te noemen, maar waarom ben ik gestopt? Niet voor het zingen, want ik kan zo weer meedoen, maar ik had moeite om het podium op te lopen. Ik was bij de bassen en was langzaam en achteraan. En zelfs in de Hooglandse kerk, waar je maar een treetje of vier of vijf hebt, en omhoog lopen en dan had ik die bevalling: "Nou, dat is het laatste nummer, dan moet ik zo die trap weer af." En dan wankel je een beetje. En als je gaat denken 'ik val' en dan ga je geheid.

Ik heb het in de Stadsgehoorzaal gehad, en dat was niet door wankelen, maar dat was met de generale repetities. Die treetjes was nog met ijzer, toen gleed ik eraf. Toen ging mijn scheen langs het ijzer. Toen heb ik een paar maanden met een open scheen gelopen. Zo'n treetje. We hebben bij de dokter, dat was toen ontstoken, een hele toestand. En er is toch een soort angst in geslopen. Toen ging ik door de leeftijd - daar kan je ook niks aan doen, want dan ga je wankeler lopen - en toen sloop de angst erbij in. Ik denk, dat moet ik niet doen. In Leiderdorp hebben ze ook zo'n podium. Ik denk, ik moet dat niet meer doen. En ik had het me vast voorgenomen, toen hadden we nog een kerstconcert in de Marekerk en daar was het ook een beetje lastig en toen lang staan en toen gingen we naar huis en ik zei ik tegen mijn vrouw: "Dat is de laatste keer geweest." "Ja", zegt ze, "daar heb je het al een paar keer over gehad." Maar ik heb het gedaan. Ik heb alleen toen in mei nog meegedaan in de Hooglandse kerk. Dat was een leuk repertoire. Leuk, maar ik had last. En toen ben ik ook gestopt.

I.1 U hebt een paar keer al de auto genoemd, maar u had ook prachtig gratis reizen met de Spoorwegen, maar wanneer bent u met de auto begonnen?

G. Nou, dat was in de Peppelrode.

I.1 Dat is in de jaren zeventig?

G. Dat kan wel zijn, ja. Toen heb ik mijn rijbewijs gehaald.

I.2 En uw vrouw, rijdt die ook?

G. Die heeft gereden, maar die rijdt niet meer. Die kan het slecht zien, die heeft glaucoom, die heeft een beetje kokervisie. Als ze naast me zit in de auto en ik nader de straat waar ik een beetje zicht op heb en ik zie een auto aankomen of zo iets, ja, wat doe je dan, je laat je vast een beetje gas los, je zit het een beetje uit te rekenen, maar zij ziet op het laatst die auto. Ik zeg: "Mens, houd toch je mond." Ja, dat is levensgevaarlijk. Je schrikt! Dat is echt waar. Dat komt door die kokervisie natuurlijk. Ze kan absoluut niet meer fietsen. Dat gaat niet meer.

I.1 Waarom bent u eigenlijk met de auto begonnen. Was dat gemakkelijker of zo?

G. Ja, ja. Makkelijk. Ver weg ga je met de trein. Maar het is voor ons natuurlijk gemakkelijker om in Leeuwarden te komen met de trein dan in Zoeterwoude.

I.1 Ja, absoluut.

G. Ja, hij staat ook wel dagen stil. En nu ga ik misschien wel weer reizen. Ik weet het niet. Maar wij hadden vrij vervoer. Dat wil zeggen, we hadden eerst een kaart met stempeltjes en zo, maar de laatste jaren had ik een Benelux-vrij-vervoer. En ik reed naar het station en ik kon instappen in Den Haag en ik kon net zo goed in Brussel uitstappen en dat deden wij ook weleens. En toen is dat gewijzigd, ja, dat is ook belastingmaatregelen, en toen kregen we twintig vrije reisdagen. En weekenden en feestdagen vrij. Dat waren er nog zat. Maar goed.

En nu dit jaar is er voor het eerst, met de bijtelling had dat te maken, de mensen die een flinke bijtelling van de auto hebben, die begonnen daarover te griepen. En bij de Belastingdienst zaten ze er ook over ook te griepen. En ja, betalen. Maar nu hebben we zeven vrije reisdagen en dan staat er nog een bedrag van driehonderd euro per persoon. Dus als dat op is, dan kan ik nog reizen. Ik kan geen kaartje kopen, ik moet nu uitchecken. En dan doe ik dat ook. En dan kijken ze wat de kortste reis is en die laten ze je dan betalen voor 40% korting en de langste reis die schrijven ze dan af. Dat gaat allemaal met de computer natuurlijk. Maar nu is het, nou, zeven is niet zoveel, maar nou is het april, nou is het zowat mei en ik ben nog niet met de trein mee geweest. Maar ja, je moet niet vergeten, mijn vrouw is zesentachtig en ik ben vierentachtig. Dat gaat allemaal meetellen inderdaad. Dus als je dan een dagje weggaat. Dan zit je weleens te kijken, morgen misschien even weggaan, de koude wind en dat is niet leuk, dus dat heb je al veel gauwer. Vroeger ging je gewoon weg.

I.2 Ja, je komt ook niet altijd makkelijk bij het station natuurlijk?

G. Nee, nou ja, ik bedoel, ik heb de buskaart ook natuurlijk. Maar ja, naar Leiden naar het station, dat kun je wel vergeten.

I.2 Voorschoten?

G. Ja, Voorschoten of De Vink. Vroeger gingen we bij de Lammenschans, maar ja, daar zijn blauwe strepen, dus dat gaat niet meer.

I.1 U vertelde al, een paar keer heeft u het genoemd, u hebt best veel vrijwilligerswerk gedaan, want zingen bij Vox Humana is ook als vrijwilliger. Maar u vertelde ook dat u voor het Gilde dingen heeft gedaan in Leiden?

G. Achttien jaar ben ik stadsgids geweest!

I.1 Hoe kwam u daar zo bij om dat te doen?

G. Dat is, ja, iemand had mij er eens attent op gemaakt. Ik had het eens gelezen. Mijn vrouw had eens gezegd, dat is misschien wel wat voor je. En tegenwoordig is het, mensen een beetje samen te doen en zo, maar toen waren wij met drie of vier man. En toen kwam ik daar en toen was Bram Cebol, dat was een bekende naam hier in Leiden, die was er toen. Stadsgids. Hij zegt: "Weet je wat van Leiden?" Ik zeg: "Ja, een beetje wel, een beetje lokale geschiedenis. Een beetje wel." Hij zegt: "Nou, dat komt dan goed uit, want woensdag heb ik 22 man bij de Burcht staan! Ja", zegt ie, "en ik heb niemand." Ik zeg: "Nou, dan zal ik dat moeten doen." Dus ik nam die mensen mee en ik denk, ik moet doorpraten. Als ze maar niks vragen. En dat lukte aardig. Maar op den duur, ach, weet je ook overal wel antwoord op natuurlijk. Maar dat heb ik achttien jaar gedaan. Dan liep ik toch vrij veel. Toen ik hier woonde, fietsen naar de stad, dan zette ik mijn fiets bij de Hooglandse kerk en ging naar de Burcht. Dan ging je twee en een half uur lopen met die mensen en even koffie drinken onderweg en dan weer terug fietsen. Op het laatst werd ik er hartstikke moe van. Ik denk, nou, dat moet ik wel een beetje gaan beperken.

I.1 Ja, ja.

G. En ik moet je zeggen, ik heb meegemaakt op zo'n vergadering, iemand die had het over moeilijkheden met lopen en zo en toen op een vergadering was hij er niet bij, die man, en toen zeiden ze: "Ja, die vent is al tachtig, die moet je zoveel wandelingen niet meer geven." Ik denk, kijk. Dat heb ik altijd onthouden. Dus toen ik 80 was, dat kwam niet op een maand aan of zo, toen heb ik gezegd: "Zo." En ik moet je zeggen, in huis werd erover gepraat. Wat zal ik nou doen, wat zal ik nou doen...? Toen zegt mijn vrouw: "Ik begrijp jou niet." Toen zeg ik: "Hoezo?" Zij zegt: "Jij was 39 jaar bij de Spoorwegen. Toen stelden ze jou voor dat je met 60 jaar weg kon." Dat is waar, dat is echt gebeurd. Toen belde mijn baas nog. Hij zegt: "Joh, je....," Ik zeg: "Ja, dan moet ik even bedenktijd hebben." Hij zegt: "Ja, dan bel je wel terug." Ik zeg: "Nee, dat hoeft niet. Bedenktijd is geweest, ik ga."

1.2 Geen twijfel meer?

G. Met één minuut was je heel je leven, je hebt altijd met plezier gewerkt, ga je zo weg. En als het dan over een hobby gaat, dan loop ik drie maanden te zeuren over gaan.

I.1 Ja, komt dat omdat u het zo leuk vond?

G. Eh ja, misschien wel, misschien wel. Je had veel mensen om je heen natuurlijk. Er gebeurde altijd wat. Waar ik mede voor weggegaan ben is dat ik de wachtdiensten een beetje zat was. Ik had wachtdiensten. Van maandagmorgen zeven uur tot de andere maandag zeven uur had je wachtdiensten. Dan had je een oproepapparaatje, ja, vroeger had je nog geen telefoon. Dan ging dat piepen en dan moest je effe bellen. Tegenwoordig kan dat per telefoon. Maar ik trof het altijd slecht, maar altijd die ongelukken, die zelfmoorden. Toen ik wegging, toen hebben ze voor me uitgerekend dat ik minimaal 250 lijken uit het spoor heb geraapt. Ik had daar nooit wat van, moet ik je zeggen. Ik lag er niet wakker van. Maar dat werd ik zat hé. Altijd bij nacht en ontij, altijd lag er weer ergens een en dan ging ik weer en dat werd ik een beetje zat. En ik denk, daar hou ik mee op toen de gelegenheid daar was.

I.2 Voor het Gilde heeft u daar eigenlijk veel voor bijgeleerd? Want ja, je staat er ineens en dan...

G. Nou, ik heb altijd een beetje interesse gehad in geschiedenis en ik wist natuurlijk van de geschiedenis van Leiden aardig wat van. Maar ja, ik heb allemaal boeken van Leiden staan en dat heeft met het Gilde niets te maken, maar zo deed ik het steeds zo. Ja.

I.1 Hoe vaak deed u dat per week?

G. Ja, het gebeurde weleens drie keer, het gebeurde weleens één keer in de drie weken. Dat lag eraan wat er komt. Ja, op het laatst was het wel erg druk hoor. Dat was wel veel. Dan werd het heel veel en dan wordt het ook vermoeiend ook.

I.2 Nou, dat is heel vermoeiend, ja.

I.1 Je moet toch een beetje opletten en zo.

I.2 Ja, en naar de mensen toe.

G. Ja, kijk, ik was natuurlijk gewend om met veel mensen om te gaan als groepschef. Laatst was de groep honderd man waar je over ging. Dus ja, altijd was er wel wat. Onenigheid of er gebeurde wat. Ja, als er bijeenkomsten waren. Ik was het gewend en ik was makkelijk ook altijd in het praten in het openbaar. Het kon me niets schelen. Ze haalden me op het spoor er altijd bij als er iemand begraven werd. Ik zeg: "Joh, die vent ken ik helemaal niet." En dan ging ik eens kijken wat ie gedaan had. En dan zei de familie: "Dank u wel, dat u zo mooi gesproken heeft." Ik denk: "Ja, ik belazer de boel eigenlijk een beetje." Dat moet je wel hebben. Je moet wel een beetje....

I.1 Volgens mij hebben we gewoon heel veel gehad.

G. Ja, dat kan zijn.

I.1 Heeft u zelf nog iets waarvan u denkt, dat zou ik eigenlijk nog wel willen zeggen, dat hebben we nog niet genoemd, zou kunnen?

G. Nou, we zijn wel van jongs af aan bezig geweest.

I.1 Ja, dat klopt. Heb jij nog iets Petra? Nee?

G. Ik ben in de oorlog een keer beschoten. Is dat wat?

I.1 Vertel.

G. We hadden daar zo'n balkon achter. Naast ons woonden mensen, die waren ooit uit Indië gekomen. Dat was Bernhard, dat was een vriend van me. Die is later bedrijfsarts geworden, die is jong overleden. Maar dan kon je niet bij elkaar op visite, dan kon je niet buitenom en dan klommen we over het hek en ik klom over het hek en verdomd, daar riep er op de Korevaarstaat één: "Hela!" En dan: kwats! Ja, die ging over mijn hoofd, denk ik. En ja, dat is een keer gebeurd. Ja, ik heb zware oorlogsdaden.... Nee, verder hebben we alles wel zo'n beetje door gehad.

I.1 Dan druk ik op het knopje.

G. Tot ziens!